

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

IRÁDÉKOK:
Mindenben postai és egyenlő 20 fillér.
Mindenben következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 187

KIADÓHVATAL

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, június 30.

Mai számunk főbb közleményei:

- Aradi urihölgyek vásártja a Baross-parkban.
- A monarchia véres vasárnapja.
- Apróságok a trónörököséről.
- A trónörökös a radnai zárdában.
- Ferenc Ferdinánd regénye.
- A trónörökös végrendelete.
- Az új trónörökös.
- Ostromállapot Szerajevóban.
- Arad gyásza.

Ferenc Ferdinánd.

Arad, június 29.

Elmultak az ünnepnapok, amelyek nyári örömeknek indultak és irtózatossá válva, mértőfölkedő belepő gyászba borultak. Huszonnégy óránál többje van annak, hogy a szerajevói borzalomnak, Ferenc Ferdinánd trónörökös és neje meggyilkolásának híre szíven talált bennünket, hogy a mi alatt a hihetetlen, a megfoghatatlan egyre bizonyosabbá vált, pillanatok alatt átértünk a rémületet, hogy a vendégszeretet takarója alatt ilyen orgyilkosság lehetséges, a megrendelést a jövő uralkodónknak kiszemelt férfiú és hitvesének sorsa felett és a fájdalmas részvétet öreg királyunkkal szemben, akinek az uralkodók közül a bibliai Jób szerepét, a megpróbáltatások hosszú sorának elviselését, türését rendelte a sors: huszonnégy órával utána, vajon kisebb a rémület, kevésbé nehéz a gyász és

kisebbség a fájdalmak, amelyeket átértünk? . . .

Mintha a halál után is megnyilatkoznék Ferenc Ferdinándnak különös egyénisége; amely zárkózottnak és titokzatosnak tűnt fel az első pillanatra és lassan-lassan, mind jobban kapcsolta magához azokat, akik közelebről megismerték. Az első hírből jobbra a tettnek szörnyűségét és a király helyettese és utódjának megölését éreztük át, mialatt a kételkedéssel viaskodtunk: lehetséges-e? A következő perccel, órák alatti, mikor a megdöbbenést a gondolkodás, a szivdobbanást megállító rémületet a gyász követte: mindjobban érezzük, hogy kit veszítettünk el Ferenc Ferdinándban. Kiváló ember volt, a férfiú erények ama tökéletességével, amely méltóvá tette arra, hogy ötvenkét millió ember uralkodója legyen; mélyen szántó, alapos elme, amely szüntelen azon fáradozott, hogy mindenütt és mindenben tisztán láthasson. helyesen, elfogulatlanul és céltudatosan ítéljen a dolgok fölött, ha az ő cselekvésének ideje elérkezik; szeretni tudó, mély lélek, a ki minden akadályt letörve, követte érzéseit, mikor a boldogságot meg akarta szerezni és a ki az apai szeretetvégtelen, meghatározhatatlan gyöngédségeivel is példát adott leendő alattvalóinak. Az életrajzi adatokból, jelentősebb és apró élet-epizódok végtelen sorából, a hivatalos nyilatkozatokról és elejtett szavakról szóló följegyzéseiből igazi nagyságában áll előttünk a meggyilkolt trón-

örökös alakja; ha a színész, a hogy azt életében nevezni szokták, a halál rettenetessége után nyilatkozott volna meg előttünk.

A gyászban, a mely az osztrák-magyar monarchiát érte, nemcsak az uralkodóház iránt való hűséggel de mélyen átértett, a legelőkölőbbeket és a legapróbbakat egyformán összefogó fájdalommal állanak a magyarok. A mint a parlament, a törvényhatóságok és a polgárok más testületei a gyász és a részvét kifejezésében megnyilatkoznak, a mint a házakat a fekete lobogók végig beárnyékolják, a mint a vidámság elhallgat és megszólalnak a gyászmisék: mindez nem lesz egyszerű szertartás, hanem az országnak, jajsavának, és az ősz uralkodónkat vigasztaló, erősítő hangnak megszólalása. És egy érzésbe olvad a nemzet, a mikor Ferenc Ferdinánd trónörökös mellett a szerencsétlen sorsban vele osztozó hűséges hitvesét, Zsófia hercegasszonyt siratjuk.

És a gyásztól való megindultságtól csak alig-alig tör ki belőlünk a düh és harag, a mely az elvetemült merénylők felé fordul és azok tettestársait, gaztettük messze vezető szálait, aljas ösztönzőiket vagy fölbérleiket keresi; és nem tudunk még nyugodtan gondolkodni a fölött, hogy a váratlan eset, az uralkodás jövő sorrendjében beállott változás minő következményeket fog maga után vonni. Ma meg egészen a gyászé vagyunk, a megilletődött fájdalomé, a mely milliók és milliók érzéseiben

A trónörökös és az aradiak.

(Visszaemlékezések a mezőhegyesi manőverekre.)

Háborúra készül a monarchia Szerbia ellen!

Ez volt az általános vélemény, amikor nyilvánosságra került, hogy az 1912. évi királygyakorlatok Mezőhegyesen, Arad mellett lesznek. Szeptember nyolcadikára volt érkezendő Ferenc Ferdinánd a manőverek színhelyére és már hetekkel azelőtt tele kürtölték a szerb lapok a világot, hogy a hadvezetés azért választotta Csanádmegyét a hadgyakorlatok színhelyéül, mert a terepviszonyok itt épen olyanok mint Szerbiában és a hadsereget be kell dresszírozni minden eshetőségre.

A hivatalos katonai körök időnként kiadott hivatalos kommunikációiban ugyan szamtalanszor kijelentették, hogy a manőver színhelye sokkal inkább hasonlatos Felső Olaszországhoz és a vidékéhez, mint a Katagyorgyevicsok akkori birodalmához, a szerb sajtó izgatása nem szűnt meg.

Pedig mennyire távol állott akkor a trónörökösötől egy szerb háború gondolata! Egész más és sokkal közelebb fekvő dolgok izgatták az osztrák-magyar hadsereget. Nem a hadsereg erejét akarták itt próbára tenni, hanem a hadsereg egészségügyi berendezését. A mezőhegyesi manőverek azt a célt szolgálták,

hogy a hadvezetés meggyőződjék az egészségügyi szervezet funkcionálásáról. Néhány héttel az első balkáni háború kitörése előtt az izgatta legjobban a trónörökösöt, vajon azokban a nagy ládákban, amelyekre egy vörös kereszt van festve, mit rejtegetnek. És ki-tűnt, hogy még a solferinói ütközet előtti korszakból való a berendezés. A mezőhegyesi manővernek ezt a nagy tanulságát azóta a maga javára fordította a hadsereg és egészségügyi berendezését is modernizálta. A trónörökösre jellemzőbb azonban nem lehet mutatni, mint azt, hogy katonás gondolkodása annyira modern volt, hogy körülbelül százezer embert mozgósított csak azért, mert a hadvezetést meg akarta tanítani, mennyire fontos szerepe van egy mai háborúban az egészségügyi szolgálatnak. Milliókba került, de megtanulták. Néhány hónappal később a Balkánon százezrek élete árán tudta meg Európa, milyen botrányosan rossz és elhanyagolt volt a szövetséges államok hadseregeinek sanitáts berendezése és a monarchia katonai orvosainak a Vörös Kereszt egylettel kellett a haretérre menniük, hogy az ember hekatombák számát lecsorítsák.

Az aradiaknak a mezőhegyesi manőveren volt első ízben alkalmuk közelebről látni a trónörökösöt, akinek hatalmas katonás alakja,

férfias szép arca, szelid nézésű kék szemei nagyon megtetszettek, noha a főherceg zárkózott természeténél fogva mindig igen nagy távolságban maradt a közönségtől. A nagygyakorlatokon megjelent fővárosi hírlapírók, a vidékiek közül az Aradi Közlöny munkatársa, személyesen tapasztalták, hogy mennyire nem szerette a trónörökös a nyilvánosságot, sőt még az is bántotta, ha közönség a közelébe igyekezett.

Szeptember 8-án, egy hétfői napon érkezett meg a trónörökös Mezőhegyesre. Miután a „manöverleitung” és az idegen katonai attasék jelentkezéseit, a rapportot átvette, visszavonult a jószágkormányozási épületben berendezett lakására, ahol Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter, a házigazda fogadta. Azonban nem sokáig maradt a lakásán. Egy órával megérkezése után egyszerre csak megjelent a sétányon harmadmagával és a Központi-szálló felé tartott, ahol a tisztai étkezdé van. Egy keresztutnál hirtelen megállott. Szemöldökét összeráncolva nézett egy nem messze tőle összerődött újságíró csoportra, melynek egyik másik tagja fényképező gépet tartotta elébe.

Ferenc Ferdinánd visszafordult és lassu léptekkel sétált a kastély felé, ahol lakosztálya volt. Közben hadsegédei, de egy ízben ő is hátranézett, vajon ott vannak e még a fotografálók és amikor látta, hogy azok bizony nem

követi a koporsó-párt, a melyet Bosznia viharos, immár egy sötét emlékekkel gazdagabb földjéről utnak indítanak.

A monarchia véres vasárnapja.

(Kipattan a merénylet híre. — Az első jelentések Bécsben.)

(Bécsi munkatársunktól.)

Bécs, június 29.

A páratlanul gyönyörű verőfényes vasárnap az osztrák fővárosban százezreket csábított a rég nélkülözött bécsvidéki kirándulásokra. A vonatok, villamosok, automobilmek szakadatlan sora igyekezett már kora reggel óta kifelé a városból. Bécs ugyyszólván üresen maradt. Embereket a déli órákban már alig lehetett látni az utcákon; aki ilyenkor járkált, az vagy ebédelni sietett, vagy — szintén kifelé igyekezett a bájos „bécsi hegyek“ közé. Mi, akik bennmaradtunk, epekedve gondoltunk a hűvös erdőkre, árnyas hegyekre. De a kötelesség idekötött ehhez az ódon városhoz. Délben, bizalmas helyről, váratlanul egy furcsának tetsző hírt kapott az „Aradi Közlöny“ bécsi munkatársa: „Az összes telefonkiszasszonyokat e pillanatban rendelték be szolgálattételre.“ Könnyen érthető, hogy e hír mint a menykő-esapás hatott a napi krónikásra: valami nagy dolog történhetett. A legközelebb fekvő gondolat természetesen ez volt: a bosznia hadgyakorlatok, Ferenc Ferdinánd, trónörökös.

Utunk elsősorban a bécsi IX. kerületbeli Telefoncentrale no II.-hez, a Berggassebe vezetett. Már az uton szembeötlött nekünk az a sok fehérbe, rózsaszinbe öltözött kisasszony, akik szinte rohanva igyekeztek be a telefonközpont palotájába. Megpróbáltuk: talán ők tudnak valamit? Sajnos, ezek a fiatal hölgyek vagy nem is tudták, miért kellett nekik az ő szép vasárnapit tervezett kirándulásukat így váratlanul elszalasztani, vagy pedig, aki közülük már tudott valamit, azok a „Dienstied“-re, a hivatalos titokra hivatkoztak... Felkerestük magát a telefonközpont igazgatóját, aki bár a behívások tényét megerősítette, de az okát nem árulta el. Utunk végigvezetett a hatalmas kapcsoló termek nyitott ajtai előtt és itt — megtaláltuk a „titok“ kulcsát: valami rémületes eseményről, Szerajevóról, főhercegről beszél-

gettek a hölgyek igen izgatottan, egymás között. Tehát tényleg a trónörökösrel történt valami borzasztó dolog!

A többi már könnyen ment: a bécsi rendőrigazgatóságon, a Schottenringen néhány perc múlva tudtam az egész ügyet, amely gyászba borított egy egész birodalmat. A hír így szólt: Szerajevóban megölték a trónörökös-párt! A bécsi utcák képe még mindig nyugodt, verőfényes volt: az embereknek halvány sejtelmék sem voltak arról, hogy a trónörökös és imádott életpárja Hohenberg Zsófia hercegasszony nincsenek már az élők között! Egy félóra múlva már — talán az elsők egyikeként az egész monarchiába — az Aradi Közlöny bécsi munkatársa már telefonon diktálta Aradra a véres világesemény híreit a legbátrabb részletességgel: 2 halott: a trónörökös és a felesége, 2 kísérőbeli főúr — az adjutánsok — és 6 ember a közönségből súlyosan megsebesült, míg ötven könnyebben sérültek meg a bombaszilánkoktól...

A revolvermerénylet után a főhercegi-párt vívó gépkocsi tovább robogott.

Az udvari hajtási utasítások szigorúan meghagyták, hogyha valami „incidens“ történik menetközben az udvari kocsival: ennek a legvágatottabb galoppban tovább kell hajtania. Az autó tehát ijesztő iramban, a IV. gyorsasággal vágatott egyenesen a szerajevói konokba, Potiorek kormányzó lakásához. Orvosok rohantak fel a palotába, vizsgálat alá vették a hercegasszonyt, akinek testéről darabokban tépték le a vértől áztatott mesésértékű toalettet: már késő volt.

A rémséges katasztrófa híre déli egy óra tájban érkezett a bécsi rendőrigazgatóság „Staatspolizei“ osztályába. A hatás itt iszonyu volt. Gorup báró, a néhány hetes új rendőrigazgató majdnem önkivületi állapotba került, amikor vele a szerajevói véres esemény híre tudatták. Azonnal elrendelték az összes rendőrtisztekkel szolgálatba szállítását. Maga Gorup báró első felindulásában le akart mondani rendőrfőnöki állásáról. A hadügyminiszteriumban, a külügyminiszteriumban és minden hivatalos helyen, ahova elsősorban juttaták el a merénylet híreit, a jelentés elképzelhetetlen konsternációt okozott. 5 óra felé. délután szétrepültek Bécs utcáin a különkiadások, rövid sorokban tudatva, hogy meghalt a trónörökös és felesége. Az emberek ekkor már kezdték visszashállingózni a kirándulásaikról és kimeredt szemekkel lázasan olvasták fel, csoportokba verődve a hihetetlennek tetsző jelentés egymásnak. A város leirhatatlan izgalmas állapotba került.

Erről és a merénylet részleteiről telefontudósításaimban hírt adtam már.

Lázár Antal.

Aradi urihölgyek vásárja a Baross-parkban.

(Jótekönyű ünnepély a diszpanzér javára.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 29.

Akik végigélvezték a vasárnap és a gyermeknapok drága örömeit, akiknek lelkében szilárdan élt az elhatározás, hogy ilyen „napokon“ többé nem mozdulnak ki az utcára, tegnap szomorúan koostatáltak, hogy a megpumpolt, mosolyokkal megsarcolt emberek legjobb barátja, a „napok“ és ünnepélyek réme: az eső, már az sem következetes. Az ököron kívül ugyanis, amely tudvalevőleg egyedül rendelkezik azzal a jellemvonással, amely a politikusoknak épen nem sajátja. Csak az eső mutatott következetességet abban, hogy könyörtelenül mosott el minden ünnepélyt, nagy szomorúságára az új toalettekben pompázó hölgyeseregnek, nagy örömeire viszont azoknak, akik a legnagyobb és legigézőbb mosolyoknál is többre becsülték zsebüket. Ezek a szűkmarku emberek az esőben bizakodtak tegnap is, amikor az aradi diszpanzér javára rendezett nagyszabású parkünnepély volt műsoron. Most az egyszer azonban esoda történt: az ég derűsen kék maradt, a hölgyek nem áztak meg és ugyanekkor megtörtént a másik esoda is. Az ünnepély végeztével még a legfősvényebbek sem átkozták az esőt, amiért szakított a tradíciókkal, sőt halált adtak az egek urának, amiért nem bocsájtott özönvizet a földi lakókra e forró júniusi délutánon, amelyen mindenkinek igaz mulatsága és öröme tellett, aki csak ott volt a parkban, mert az ünnepély igazán szép és kedves volt és bőven nyújtott mindenféle szórakozást.

Urbán Iván báró főispán, Darányi Jánosné és Back Sándor, akik hetek óta minden igyekezetüket latba vetették, hogy jól sikerüljön ez a mulatság, amelynek jövedelme valóban jótekönyű és nemes célra szolgál, meg lehettek elégedve az eredménnyel. Buzgó fáradozásuknak meg volt a sikere, olyan pompás mulatság volt, amilyenhez fogható alig mutat fel a „napok“ és ünnepélyek krónikája. Óriási közönsége volt az ünnepélynek, a park napsütéses és aranyas sétányait egészen ellepték az emberek, s a zöld füben is tarkálva viritott a hölgyek és urak hatalmas serege.

mozdultak el helyükről, egy burgzsandárt intett magához, aki megkérte a fényképezőket, álljanak félre. Ennek megtörténte után a trónörökös folytatta sétáját a szálló felé; be is ment az Offiziers Messébe, ahol a jelen volt főrangú tiszték, köztük Auffenberg közös hadügyminiszter, Schemua vezérkari főnök és mások mély hódolattal fogadták. Tíz perc múlva Ferenc Ferdinánd hadsegédei kíséretében elhagyta a tiszti étkezőt, de előbb kiüzent, hogy nem szeretné, ha ismét a fotografáló masinák szemébe kellene néznie, mert ha a grafikusok még egyszer feltűnnek valahol, kitiltják őket a hadgyakorlat színhelyéről.

Az igazság megsértése nélkül állapítható meg, hogy Ferenc Ferdinánd megjelenése a csanádi nép körében különösebb szenzációt nem okozott, melegebb érdeklődésről pedig egyáltalán nem volt szó. Ámbár az illusztrált lapok és a krajeáros kis képes újságok is elég gyakran közölték az arcképét, a legtöbb paraszt ember mégse ismerte fel. Amikor a manőver második napjának reggelén Csanádpalota főutcáján közénk került Bordács Nagy János gazdaember, akinek legalább negyven holdnyi kukoricáján gázoltak át a huszárosvak, némi érdeklődéssel tudakolta tőlünk:

— Hát aztán melyik is volna a trónörökös?

Az újságírók egyike nagy megütközéssel mondta:

— Gazduram nem ismeri föl a trónörökösöt?

— Nem hát. Ugyan honnan ismerném, amikor olyan ritkán gyön Csanádpalotára.

A trónörökös a manőver ideje alatt csak egy éjszakát töltött a részére berendezett lakásban. Hétfőn este, a nagygyakorlat első napján átkelési manőver volt. Apátfalvánál a Maroson és a főherceg késő estig kint volt a hidverésnél. Az apátfalvai vasuti állomásra rendelte a szalonkocsiját és abban töltötte Albrecht Károly főherceg parancsértisztje társaságában az éjszakát. Feltűnést keltett ez az intézkedés és azt mondták, hogy a trónörökös valamiért megharagudott és nem is megy többé vissza a lakására. Óriási csendőr és detektív apparátus őrizte a szalonkocsit, nem is történt baj.

Azonban a trónörökös Mezőhegyesen épen úgy mint az örökidőkre átkossa vált Szerajevó területén úgy járt kelt, hogy a detektívek és ez őrzésére rendelt funkcionáriusok nem is tudták merre megy és melyek a legközelebbi tervei.

Roppant kínos helyzetben hozta Mezőhegyesen a detektív parancsnokát.

Szeptember 10-én történt, hogy a lefuvás után Csanádpalotán a gyakorlat befejezésével a trónörökös automobilba ült, hogy mezőhegyesi lakásába menjen. Még nem érkezett meg az autó Mezőhegyesre, amikor a főtéren álló Császár határdetektív-felügyelőhöz rohant egy titkosrendőr és lihegve újságotlta:

— A fenséges ur a méneshirtokon keresztül Pitvaros felől fog megérkezni, tehát jó volna az utvonala vigyázni.

A detektívfelügyelő már épen intézkedni akart ilyen irányban, amikor Ferenc Ferdinánd automobilja gyorsan berobogott — épen ellenkező oldalról, mint ahogy a „jól értesült“ detektív egy perccel azelőtt jelezte. Óriási riadalom keletkezett a detektívek között, mert még a gondolattól is megborzadtak, hogy az igen hosszú uton hányszor követhetett volna el valaki merényletet a minden őrizet nélkül robogó autó ellen.

Igen érdekes epizódok játszódtak le a manőver alkalmával az elutazásnál. A lefuvás után a trónörökös direkt a mezőhegyesi vasuti állomásra hajtatott, hogy az ott várakozó különvonattal tovább utazzék. Az állomáson fogadta a hivatalos funkcionáriusok bucsu tisztelgését is. A Máv. diszatórja előtt történt a bucsuzás, majd pedig a csendőrök sorfala közt megindult a trónörökös a szalonkocsija felé.

Itt ismét sorfalat állottak a csendőrök s ezeknek jobb szárnyán egy fura alak helyezkedett el. Forsriftos katonaruhába volt öltözve, az öreg katonaköpenyegén több rendjel fényeskedett. Mankójára támaszkodva várta az alkalmas pillanatot, hogy a trónörökösrel észrevétesse magát. Nem volt erre szükség, mert Bardolf ezredes jelentette a trónörökösnek, hogy pontosan megjelent ismét Jorkeszkú Péter invalidus. Az öreg hadfi ugyanis mióta a trónörökös eljár a

Ötletes és kedves szórakozások kínálkoztak, bőven volt mindenféle, amin csak nevetni lehet. Emitt „az amerikai villanyzék” kínálta magát, büszkén viselven felírását, amely szerint „a villanyozás egészséges”. Volt aztán nagy derűtség, ha valaki beült a fufangos székbe, s jól mulattak az emberek azokon is, akik elcsábítatva a sokat ígérő felíráson, négy fillér lefizetése ellenében bementek abba a sátorba, amelynek falán öles betűkkel állott:

— Ádám és Éva a paradicsomban.

Őseink, vagy talán inkább csak ősanyánk kosztümjére kíváncsi emberek sokasága tódult be a sátorba, pikantériát gondolva odabent, s mily nagy volt az ámulat, amikor a sátorban nem lehetett egyebet látni, mint paradicsomos üvegben szorongó két bábút. Egész csomó ilyen fajtájú vidám szórakozást lehetett találni, akik pedig jobban kedvelték a sátrak körül nyüzsgő, lüktető életet, amelybe gyönyörű leányok, asszonyok vegyítettek káprázatos színpompát, odahúzódtak a sátrakhoz, ahol cserébe a női retikulókba és perselyekbe hullatott nikkal és ezüst pénzdarabokért, mindenféle édességeket kaphattak az ember, s minden édességnél édesebb mosolyát a hölgyeknek, akik ugyancsak buzgólkodtak azon, hogy a szegény tüdőbetegek sorsát enyhítse ez a délután.

Hegyaljai borozó, sörsátor, cukrászda, moecasátor, konfetti és virágsátor, mézeskalács- és cukorkasátor, Gambrinus sörozó, mérlegsátor és szerencsekerék, trafikátor, eszperantó sátor, — egész erdeje a különféle sátraknak volt felállítva, szétszórtan a park minden részében, s a sátrakban annyi szép leány, és asszony, csak a legszebbeket is felsorolni dehogyan lehetne. S a sátrak között itt-ott feltűnt Müller Kálmán báró értékes, ősz alakja, aki Tisch Mór dr. főorvos társaságában vett részt az ünnepélyen, amelynek érdekében feláldozta egy vasárnapját.

A trónörökös pár szomorú halálának híre hamar eljutott a parkba, rövid időre megakasztotta a szép ünnepélyt, de azután, mintegy belenyugodva a változhatatlanba, tovább szórakoztak az emberek. Este a Marosparton szép tűzijáték fejezte be a minden tekintetben kitűnően sikerült ünnepélyt, amely Aradon az első és egyetlen olyan jótékony ünnep volt,

manőverekre, minden hadgyakorlaton ott volt, végigpumpolta az összes tábornokokat és törzstiszteket és a trónörökös elutazása alkalmával ő is a tisztelgők közé tartozott.

A trónörökös magához intette és Jorkeszkú közvitéz odabicegett a fenséges ur elé, aki megkérdezte, hogy mint van? Az öreg még csak tisztelegni sem tudott, mert jobb kezében botot tartott és ezért csak föhajtással adott néma választ, majd pedig amennyire telhetett, egy lábán katonásan megfordult és visszament a glédába és várt. A trónörökös a hadsegéde útján az utazási marsal által husz koronát utaltatott ki a sánta vitéznek, aki nagyon jól megélt abból, hogy Doboynál. Boszniában 1878-ban elölték a jobb lábát.

Sokan észrevették és sokat is beszéltek arról, hogy a trónörökös milyen keveset érintkezett a manővereken jelen volt Frigyes és Lipót Szalvátor főhercegekkel. Az elutazásnál ez még kirívóbbá vált.

A trónörökös vonatába felszállott Károly Albert főherceg és kísérete, valamint Lipót Szalvátor és Frigyes főhercegek is. Tizenkét órakor találták az ebédet. Fehérkesztyűs lakások hordták fel az ételeket. A trónörökös étkezőjében lévő asztal mellett csak Barloff ezredes foglalt helyet, a többi főherceg mind külön-külön ebédelt. Lipót Szalvátor virginiját szíva kikönyökölt az ablakon és a nagy tömegben összegyűlt közönséget nézegette. A

amely nemcsak a jótékonyágnak hozott jóvedelmet, hanem a közönségnek is kedves, szép emlékü szórakozást nyújtott.

Az új trónörökös.

(Károly Ferenc József jelleme és élete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, június 29.

Ferenc Ferdinánd halála után unokaöccse Károly Ferenc főherceg lett a trón örököse, miután már eddig is a prezumpatív trónörökösi címet viselte.

A magyar és osztrák trón várományosa most töltötte be huszonhetedik életévét. Károly Ferenc a most meggyilkolt Ferenc Ferdinánd testvérének, az 1906-ban elhunyt Ottó főherceg és Mária Jozefa szász királyi hercegnő elsőszülött fia. 1887 augusztus 17-én született Persenbeugban.

Huszonnégy éves korában vette feleségül a szeretetreméltó Zita pármái hercegnőt, akit a szerény hercegi családból fényes polcra emel; Ausztria-Magyarország első főhercegnőjének magasságába, az első európai udvar első hölgyévé. A főhercegi párnak egy fia van.

A főherceg környezete, amely egyéniségére és személyére befolyást gyakorolt, már régen tisztában volt azzal, hogy Károly Ferenc József választása olyan lesz, amely a születése, szíve és jelleme igényeinek teljeseen megfelel. Ezt a főherceget ugyanis nemcsak a rangjának megfelelő konvencionális nevelésben részesítették, hanem megengedték, hogy mindazzal foglalkozzék, amihez a vonzalma vezette.

Természetének szerencsés kifejlődését első sorban az a gondosság segítette elő, amelylyel fejedelmi anyja két fiát, Károlyt és Miksát nevelte s amelyért a főherceg gyermeki szeretettel és lovagias tisztelettel hálás is szülőjének. Amikor az 1889. évi események Károly Lajos főherceget és családját közelebb hozták a trónhoz, Károly főherceg alig volt még két esztendő és még sok időbe került, amíg a szépen működő anyai felügyelet a király által megszabott nevelési tervszabattal összhangba jutott. Károly főherceg, valamint öccse, Miksa főherceg, bizonyos tantárgyakból a bécsi Schottengimnáziumban vizsgázott. A jövőre való előké-

trónörökös szalonkocsija ablakainak függönyei le voltak bocsátva és többé nem is volt látható.

A mezőhegyesi hadgyakorlatokon a VII. hadtest kötelékében az aradi 33. gyalogezred is részt vett és mint emlékeztetés igen nagy dicsőséghez jutott.

A nagyszabados hadtest, az ugynevezett vörös hadsereg honvédejei a Rákóczy-csárdától délre egész hadosztállyal akarták hátba támadni a 33-asokat, akiket a Maroson átkelt hadtest feltartóztatására dirigált ki Henriquez nagyváradi 17. gyaloghadosztály parancsnoka. A hátbatámadás célzatát Barbini Sándor ezredes az akkori ezredparancsnok idejekorán megtudta és merész elhatározással a tulnyomó erőben levő honvédséget meglepte még mielőtt harora fejlődhetett volna és oldalba kapva azt visszavonulásra kényszerítette. Ez szeptember 11-én délelőtt tizenegy óra tájban történt, amikor a trónörökös kocsin bejárta a támadásra készülő hadseregek frontjait és szemtanúja lett az aradi ezred haditetteinek. Ott a manőver színhelyén magához kérte Barbini Sándor ezredparancsnokot és megdicsérte a bravurért, megparancsolta, hogy megelégedését tudassa a legénységgel is.

A 33-as ezred a 17-ik hadosztály büszkesége, az egész hadosztály gyöngye — jelentette ki Barbini előtt a trónörökös és az ezredes örömmel tudatta ezt a ritka kitüntetés számba menő kritikát a derék aradi fiakkal.

t. k.

szítés munkája azonban csak akkor kezdődött, amikor Károly főherceg már ifjúvá serdült és mint hadnagy s az aranygyapju legfiatalabb lovagja lakott a prágai kastélyban, menyenyiben a legkiválóbb német és cseh jogtudósok bevezették a legfontosabb jogi tanulmányokba. A főhercegi kastély elhagyásával a főherceg környezete is megváltozott. Eddigél Wallis György gróf és Mattencloit báró voltak a főherceg nevelői. Wallis gróf, aki most az osztrák császári testőrségben mint tábornok szolgál, nagyműveltségű, régi osztrák nemesi családból származó férfiú, akinek nyugodt, megfontolt természete nagy befolyással volt a főhercegre. Mattencloit báró kapitány pompás katona és első sorban katona, Wallis gróf készítette elő a prágai tartózkodást és neki köszönhető, hogy a főherceg tanulmányainak terveit egy előkelő, szellemes és praktikus gondolkozású közigazgatási tisztviselő készítette el.

A főherceg olyan szorgalommal és munkakedvvel, olyan kötelességtudással feküdt neki a tanuláshoz, hogy nagy teherként sulyosodott volna a tananyag a főhercegre, ha ennek elsajátítását ritka emlékezőtehetsége és gyors felfogási képessége nem könnyíti meg. A Habsburgok emlékezőtehetsége különben is legendás és Károly főhercegnek olyan nagy adag jutott ebből az adományból, mint családja legtöbb tagjának. De máskülönbben is szokatlanul pontosan őrizte meg emlékezetében a főherceg tanuló éveinek tananyagát, ennek részleteit, a tanuló évek eseményeit és benyomásait. Talán hozzájárult ehhez a szász dinasztiaiból származó anyjának szellemi tehetsége, amely örökségül jutott a főhercegnek. A szász uralkodó család egyik női tagja ugyanis, Matild hercegnő, híres volt műveltségéről és kimeríthetetlen tudásáról. A polgári tudományok elsajátítása szinte kötelességévé lett a főhercegnek. De emellett nem hanyagolta el katonai tanulmányait sem. Anélkül, hogy katonai egyoldalúságról beszélhetnénk, a fiatal főherceg szinte romantikus hajlandósággal csüggött katonai pályáján. Károly főherceg lelkes tisztelője királyi nagybátyjának. Egyszer uton volt ő egy ausztriai tartományban jelen volt egy idegen uralkodó fogadtatásánál. Környezetének ezeket mondta a fogadtatással kapcsolatban:

— Minden nagyon szép volt, de ha őfelsége megérkezik, ha a mi néphimnuszunkat játszik s ha a mi zászlóinkat hajtják meg — az mégis egészen más!

A király, a himnusz, a monarchia lobogói hatnak a fiatal főhercegre, ezektől van elragadtatva és mindenki, aki ilyen hazafiasan lelkesedik a környezetében, a barátja, a bajtársa, akitől társadalmi különbség nem választja el s akinek megfakult szolgálati érdemkeresztje épen olyan becses előtte, mint az ő aranygyapja.

SPORT.

+ Az AAK ünnepi football mérkőzései. Mindkét nap balszerencse üldözte az AAK csapatát, melynek játéka különben is meglátszott az, hogy négy hét óta tétlenségre volt szorítva. Hiányzott az AAK csapatából a lelkesedés, ellenben láttuk fegyelmetlenséget, amelyet a csapat érdekében minél hamarabb meg kell szüntetni. Az első nap a vidék legjobb csapata a Győri Egyetértés kiváló játék tudással mutatkozott be Arad közönségének. Az egyenlő erejű csapatok egy kedvező helyzet kihasználásából került ki 1:0 győztesnek Győr. A második nap goalozón volt a játék eredménye a Terézváros javára. Előbb egyenlőnek mutatkozott a két csapat, de később vissza esik az AAC s kénytelen lemondani a kiegyenlítésről. Eredmény 5:3.

Szerb összeesküvés a Habsburgok ellen.

(Bécsbe viszik a trónörökös-pár holttestét. — Ujabb részletek a merénylőről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 29

Vasárnap délutántól az Aradi Közlöny szinte szakadatlan munkával, frissességgel adott egyre újabb részletekben bővelkedő hírt közönségének a szerajevói véres gáztettéről. Vasárnap délután az első gépirásos rendkívüli kiadásunk adta nemcsak az első, hanem az egyetlen igazi leírását a merényletnek. Budapesti és bécsi munkatársaink friss, minden részletre kiterjedő jelentéseit bőven hoztuk a ma kora hajnalban megjelent rendkívüli kiadásu számban, végül délután három órakor újabb rendkívüli kiadás ezernyi példányában közölte az Aradi Közlöny mindazokat az újabb értesüléseket, amelyekről a fővárosi reggeli lapok és különkiadások még nem adhattak számot.

A három rendkívüli kiadás anyagára most már nem térünk vissza: azok folytatásául itt adjuk újabb telefon értesüléseinket. Különcikkben foglaltuk azonban össze a boszniai ostromállapotot előidéző eseményeket és ugyancsak külön hely jutott bécsi munkatársunk érdekesítő tudósításainak is.

Hivatalos jelentés a merénylőről.

A Bud. Tud. jelenti Szerajevóból: A merénylőről a következő autentikus részleteket állapították meg: Az Appel-rakparton először a trónörökös autójára egy kicsi, gyenge zajjal elcsattanó projectilt dobtak, amely a trónörökös feleségének háta mögött röpült el. A következő pillanatban repült el a bomba, amely akkor robbant fel, mikor a második automobil oda ért. A trónörökös pár autóján nem is tudták, hogy mi történt. Mikor a trónörökös autóját követő többi gépkocsik megállottak s az utasok kiszálltak. Megállították a trónörökös autóját is s jelentést tettek neki az esetről. A városházára érkeve a trónörökös felháborodását fejezte ki a polgármester előtt a merénylet miatt. A városházán fényes lefolyásu volt az ünnepség s időközben a merénylet híre elterjedt a közönség között. Mikor az ünnepély után a trónörökös megjelent a városházakapujában, nagy óvásokkal fogadták. A városháza előtt a trónörökös nagy határozottsággal kijelentette, hogy ragaszkodik programjához okvetlenül el akar menni a kórházba, hogy meglátogassa Mericci alezredest, aki a bombamerénylőnél megsebesült. Hiába óvta a tartományfőnök, a trónörökös esetleges támadás ellen. A trónörökös pár ezután helyet foglalt az automobilban, velük szemben ült le Potiorek tartományfőnök s a kocszi lépcsőjén foglalt helyet Harrach gróf, hogy testével védje meg a trónörökösöt esetleges támadás ellen. A trónörökös még tréfás megjegyzést is tett rá. Mikor az automobil a Ferenc József-utca befordult, mérsékelni kellett a sebességet s ekkor történt a merénylet. A tartományfőnök azt hitte, hogy nem történt baj, mert a trónörökös, mint a felesége néhány pillanatig nyugodtan, mozdulatlanul ültek a helyükön.

A bombamerénylőnél husz ember sebesült meg. Súlyosabban sebesült egy Reich nevű hivatalnok, aki a lábán szenvedett nagyobb sérüléseket, Sperry preparandistát pedig az arcán sebeztek meg a bombaszilánkok. Probst Ernő erdőtanácsos a lábán/és az arcán, a felesége a karján kapott nagyobb sérüléseket. A sebesültek között öt gyermek van.

Mericci alezredek, aki a bombamerénylőnél tarkóján sebesült meg, már tul van a vezényen Boos-Waldeck gróf jelentéktelen sebesüléseket kapott s ugyancsak jelentéktelenül sebesült meg Harrach gróf is. A revolveres merénylőnél a közönség közül senki sem sebesült meg.

A merénylők büntársairól.

Szerajevóból jelentik: A két merénylőn kívül néhány bűnrészt és több gyanus embert a rendőrség letartóztatott. Az eddigi vizsgálat megállapította, hogy a két merénylő bosznia-hercegovinai szerb orthodox vallásu alattvaló. Az első merénylő, aki a bombát vetette, beismerte, hogy rövid idő előtt

Belgrádban volt és ott a bombát határozottan arra a célra kapta, hogy merényletet kövessen el a trónörökös ellen.

A másik merénylő szintén hosszabb ideig volt Belgrádban és három hónappal ezelőtt tért vissza a Szerajevóhoz közel levő faluba. Beismeri, hogy visszatérése óta állandóan azzal a szándékkal foglalkozott, hogy egy legnagyasabb állásu személyiség ellen merényletet kövessen el s így boszulja meg magát a szerb nemzet elnyomásáért. A trónörökös boszniai utazását jó alkalomnak tartotta szándéka véghezvitelére s evégből vasárnap az Appel rakpart és a Ferenc József-utca sarkára állott, ahol a trónörökös automobiljának kétszer is el kellett haladnia. Nehogy gyanussá váljon és letartóztassák mielőtt szándékát végrehajtja, két előtte ismerős diák elé állott, akikről tudta, hogy semmi esetre sem gyanusak. A bombamerénylőről semmit sem tudott és olyanmire meglepődött, mikor a bomba robbanását hallotta, hogy bár lövésre készen állott, nem sütötte el revolverét, mikor az automobil először haladt el a saroknál.

Szerajevóból jelentik: Mértékadó helyen az a meggyőződés uralkodik, hogy ilyen merénylet elkövetése bosnyák alattvaló által kizárt volna, ha külföldi alattvalók hosszabb idő óta nem izgattak volna a loyális lakosság között. A csábítások különösen a diákokra és szociálistákra hatottak.

A trónörökös utolsó szavai.

(A merénylet közvetlen tanuinak előadása.)

Szerajevóból jelentik: Vancas alpolgármester így beszéli el a merénylet lefolyását: Mikor az első lövés eldőrdült, a trónörökös felesége felállott helyéről s átkarolta férjét, hogy megvédelmezze a további lövések ellen. Így történt, hogy a második golyó, amelyet a merénylő szintén a trónörökösnek szánt, a hercegnő altestébe furódott. A trónörökös autója ekkor nem követte a kormánybiztos autóját, mert a trónörökös azt parancsolta a soffőrnek, hogy az Appel-rakpart felé hajtson. Ez fennakadást okozott, az automobil egy pillanatra megállt s ezt az időpontot használta fel a merénylő, hogy gáztettét végrehajtsa. Mielőtt a trónörökös elvesztette eszméletét, így szólott feleségéhez:

— Zsófia, maradj te életben gyermekeinknek!

Ezek voltak utolsó szavai.

Boos-Waldeck gróf a merénylet lefolyását így adja elő:

— Mikor a városházához mentünk, a trónörökös a katonai postahivatalnál egy percre megállította automobilját, hogy felesége átve-

hesse azt a táviratot, amelyet gyermekei küldtek. A sürgönyt maga a postaigazgató nyújtotta át, a trónörökös néhány szót váltott vele, azután az automobil tovább ment. Ekkor a merénylő eldobta a bombát s a következő pillanatban láttam, hogy a trónörökös karjával kidobta a bombát a kocsiból. A bomba az első kerék mellett robbant fel az automobil és a járda között. Óriási durrant és a gépkocsit heven helyen kilyukasztotta. Engem négy salánk ért a testemen és a fejemen, de csak könnyebben sebesültem meg. Rumerskirch báró és Lánus gróf nem sérültek meg. Mericci alezredek a nyakán sebesült meg és most a kórházban fekszik.

Rohonyi Gyula, a bosnyák számvevőszék elnöke a következőket mondotta el:

— A halálos merénylet részleteit ismerem a hivatalos jelentésekből. Egész Bosznia-Hercegovinában a lakosság nagyon izgatott és nehéz lesz a népet megnyugtatni. Ma is nagy tüntetések voltak a szerbek ellen. Beverték a szerbek ablakait, katonáknak kellett a rendet fentartani. A merénylet okáról nem nyilatkozhatom. Nincs még tisztázva, vajjon politikai merénylőről van-e szó, vagy a merénylet szálait az osztrák határon tul szövögették. A vizsgálat megindult és ez lesz hivatva eldönteni, hogy politikai merénylet történt-e, vagy egyáltalában mi vitte a gonosztevőket világraszóló gáztettük elkövetésére.

Potiorek kormányzó ezeket mondotta ne a merénylet lefolyásáról:

— A lövések után senki sem vette észre, hogy a trónörökös pár megsebesült, mert nyugodtan ülve maradtak a kocsiban. A hercegnő néhány szót mondott a férjének, amelyeket senki sem értett meg. Én a lövések megtörténte után tekintettel a nagy isgatottságra parancsot adtam a soffőrnek, hogy a konakba hajson. Nemsokára ezután a hercegnő ráborult férjére, láttam, hogy a trónörökös elvesztette eszméletét, nyakán patakozott a vér. Negyed órával azután, hogy a konakban elhelyezték őket, mind a ketten meghaltak. A hercegnő egy perccel előbb leaelt ki lelkét, mint férje.

Hohenberg hercegnő végzetes utja.

Bécsből jelentik: Hohenberg Zsófia hercegnő tudvalevően pénteken utazott Szerajevóba, addig Bécsben volt. Mondják, hogy a hercegnő, aki minden utjára elkísérte férjét, ragaszkodott ahhoz, hogy most is vele menjen annál is inkább, mert figyelmeztették rá, hogy Boszniában milyen veszedelmes a tartózkodás és őrizni akarta férjét. A trónörökös semmikép sem akart beleegyezni abba, hogy felesége vele elutazzék. Pénteken délelőtt 9 óra 10 perckor mégis elutazott az 1. számú gyorsvonattal Pestre. A hercegnő utazását későn jelentették be s így történt, hogy a pályaudvaron még veres szőnyeg sem várta. A hercegnő azután a budapesti pályaudvaron adatta fel táviratát, amelyben értesítette férjét jöveteléről. Természetesen ekkor a trónörökös már nem akadályozhatta meg, hogy felesége Boszniába jöjjön. Szalonkocsiját a budapesti pályaudvaron hozzácsatolták az 1242. számú Bosznabrod felé induló gyorsvonathoz s a hercegnő ezen érkezett meg Szerajevóba.

Szerajevóból jelentik: A városházán, ahol a fogadtatás történt, a trónörökös a polgármesterrel és az alpolgármesterrel beszélgetett a merénylőről. Maga mesélte pl, hogy mit látott és sajnálatának adott kifejezést a baleset felett. A fogadtatás alatt a hercegnő a városháza sza-

lónjába ment, ahol az összegyűlt hölgyekkel beszélgetett. Ezután visszatért a városháza aulájába, ahol a férje közölte vele, hogy meg akarja látogatni a kórházban a megsebesült Mericci alezredest és kérte feleségét, hogy tér-

Szerb összeesküvés a Habsburgok ellen.

(Félredobott figyelmeztetés.)

Zágrábról jelentik: Az elkecserezés a szerbek ellen egyre erősebb lesz. Politikai következtetéseket vonnak a merényletről s a horvát ellenzék a tartománygyűlés nyílt ülésében kifejezést adott a hangulatnak. Már napokkal ezelőtt a költségvetés tárgyalásánál a jogpárt szemrehányásokkal illette a hatóságokat, hogy a trónörökösöt Boszniába engedik, ahol nincs biztonságban az élete. A koalíció lehurrogta az aggódalmaskodókat és denunciacióknak nevezte őket. Történt azonban fontosabb is. A leghatározottabb forrásból terjedt el az a hír, hogy Gagliarichi, a titkosrendőrség főnöke négy nappal ezelőtt terjedelmes jelentést tett az illetékes hatóságnak, amelyben arról számolt be, hogy Ferenc Ferdinánd ellen Boszniában merénylet készül. A titkosrendőrség főnökének ezt a jelentését ad akta tették, holott olyan szimptomákról volt benne szó, amelyek a szerbek gyanús mozgalmát a leghatározottabban bizonyítják. Most már aztól sem csinálnak titkot, hogy mikor Ferenc Szalvátor főherceg legutóbb Zágrábrban tartózkodott, tényleg merénylet történt ellene, holott akkor a hatóság jelentéktelen incidensnek tüntette fel ezt az esetet.

Párisból jelentik: Érdekes megemlíteni, hogy Madam Thées, a híres jósóné az év elején felállított prognosztikonjában többek között a következőket jósolta:

— Még ez évben az első félév lejártá előtt a világ egyik leghatalmasabb trónjának örököse feleségével együtt meg fog halni erőszakos halállal.

Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger délután három órakor kiadott külön kiadásában a következőket írja: Londonból érkezik a jelentés, amely szerint György szerb herceg volt szerb trónörökös: az elmúlt héten ott tartózkodott és aristokrata társaságban, barátai körében gyakran beszélt Szerbia jövő alakulásáról, terveiről, ábrándjairól. Többször hangoztatta, hogy terveinek leginkább Ferenc Ferdinánd áll az útjában és addig nem sikerül Szerbia ábrándjait megvalósítani, amíg a trónörökös életben van. Londonban azokban a körökben, ahol a szerb herceg megfordult, nem tulajdonítottak komolyságot a szavaknak, mert ösmerték a herceg extravaganciáját. Most, hogy a merénylet megtörtént, visszaemlékeztek erre a kijelentésre s hogy a szavak mögött olyanvalami lappang, az a határozott nézet alakult ki, ami arra enged következtetni, hogy Belgrádban tudtak a merényletről. Londonban megvan a győződve arról, hogy a merénylet szálal Belgrádba vezetnek. A belgrádi katonai ligának, amely az utóbbi időben sokat beszéltetett magáról, tudomással kellett bírnia róla. Nem titkolják annak lehetőségét, hogy a legmagasabb udvari és katonai körök informálva voltak a készülő rettenetes eseményről.

Bécsből jelentik: Különösen beavató helyről jelentik, hogy belgrádi követünk utasítást kapott, hogy keresse meg a szerb kormányt az irányban, hogy hatáskörében minden intézkedést tegyen a merénylet Belgrádban füződő szálainak kikutatása érdekében. Ennek a lépésnek eredményétől teszik függővé a külügyi hivatal további intézkedéseit.

jen vissza a vonatba. A hercegnő meghökkenve és meglepetve nézett rá férjére, majd szeretettel hozzászimult s miközben könyek csillogtak szemében így szólott:

— Nein, Franz, Ich fahre mit Dir!

Berlinből jelentik: A Vossische Zeitungnak jelentik Bécsből: A vizsgálat megállapította, a merénylet mögött belgrádi emberek. A szerb lapok évek óta hangoztatják, hogy politikai gyilkosságok fogják a monarchiában a nagyszerb propagandát előmozdítani. Ferenc Ferdinánd trónörökös a nagyszerb mozgalom legnagyobb ellenségének tüntették fel a lapok. Ráműtettek arra, hogy a trónörökös Simics bécsi szerb követet, dacára annak, mert nem volt megelégenve kineveztetésével. Az említett újság konstatálja, hogy a trónörökös meggyilkoltatása után újabb áldozatok vannak kiszemelve, a bomba és a revolver működése nem fog szünetelni.

A trónörökös-pár temetése.

(Elszállították a holttesteket.)

Szerajevóból jelentik: A holttestek bebalzsamozása éjfélkor megtörtént. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a trónörökös halálát nyaküsterében ejtett borzalmas méretű seb okozta. Feleségének hasürege teljesen össze van roncsolva. A hercegnő testében megtalálták a golyót, de a férjében nem. A bebalzsamozással az orvosok reggel hat óráig elkészültek.

Budapestről jelentik: Mint a Bud. Tud. értesül, ma este megtörtént az intézkedés a trónörökös és felesége holttestének Bécsbe való szállításáról. A holttesteket Szerajevóból Metkovicba szállítják és onnan hajón viszik Triesztbe. Ez az intézkedés főleg azért történik, hogy a tengeri haderő megadhassa végzettségét. A holttesteket Triesztből vonaton szállítják Bécsbe.

Bécsből jelentik: A főudvarmesteri hivatal jelentése szerint a trónörökös-pár koporsóit különvonaton Metkovicba viszik s innen a Viribus Unitis egész hajóhadosztály kíséretében viszi Triesztbe. A holttesteket innen udvari különvonaton szállítják Bécsbe, ahová csütörtök este érkeznek meg. A holttesteket az előirt ceremóniák szerint a Burg kápolnában ravatalozzák fel. Pénteken a közönség megtekintheti a ravatalt, azután a Westbahnhofra szállítják a koporsókat s innen Pöchladenen keresztül Arzstettenbe. A temetés itt teljes csendben fog végbemenni. A temetés ideje alatt Bécsben a Burg kápolnában rekviem lesz. A bécsi temetési szertartáson a király, az uralkodóház tagjai és Vilmos császár vesznek részt. A többi uralkodókat, akik a temetésen való részvételüket bejelentették, így a szász királyt, a bajor királyt az szerb trónörökösöt, akit most szintén uralkodónak tekintenek, felkértek, hogy a temetési szertartástól távolmaradni kegyeskedjenek.

Szerajevóból jelentik: Ferenc Ferdinánd főherceg és Zsófia hercegnő holttestét a konak szalonjában ravatalozták föl. A szalon falát fekete posztó fedi, a koporsókat virágok, koszorúk borítják, amelyek között a XV. hadtest összes csapatrészeinek, a kormány összes osztályainak és számos magánembernek koszorúja van. A két koporsó mellett különféle tisztak állnak őrt.

A konakban felravatalozott holttesteket ma este vitték el Szerajevóból. Hat órakor Appel báró a XV. hadtest parancsnokának vezetésével megérkeztek az összes Szerajevóban állomásozó katonák és a kanoktól kezdve az állomásig sűrű csapatokban állottak föl. Hat óra után megjelent Stadler érsek fényes segédlettel és beszentelte a két koporsót, amelyet azután tisztek

vállukra emeltek és bevitték a konak előtt álló gyászhintóig, ahol elhelyezték. Azután lassan, mélyeséges és megható csöndben megindult a menet a vasuti állomás felé. Az uton, amerre a gyászmenet elhaladt, katonai kordont húztak, amely mögött ezrével állott a nép és gyakran fölhangzott a zokogás.

A gyászmenetet Appel báró nyitotta meg, utána két bosnyák s egy közös zászlóalj, egy huszárszázad következett, majd a katonai zenekarok. Ezekután haladtak a koszorus kocsi, mellettük egy zászlóalj katona, a koszorus kocsi mögött jött a két gyászhintó, melyek mellett tisztek és testőrök haladtak kivont karddal. A gyászkosci után haladt a papság élén Stadler érsekkel, utána a főhercegi udvari kíséret, Rumerskirch báró főudvarmester és Bardoff ezredes, a katonai iroda főnökének vezetésével. Majd Potiorek helytartó következett a hatóságokkal, nyomukban pedig beláthatatlan tömeg. A menetet lovas és gyalogos katonák zárták be. Csak a föl-fölhangzó zokogás törte meg a csendet, amelyben a menet kiért a pályaudvarra, ahol már készen állott az udvari különvonat.

Most Stadler érsek újból beszentelte a két érekkoporsót, amelyet ezután leolmoztak és elhelyezték a vasuti kocsiában. A kíséret a szalonkocsiában foglalt helyet. A vonat hét órakor hagyta el a pályaudvart.

Abban a pillanatban, amikor a vonat elindult, Szerajevóban és a közeli várakban megszóltak az ágyúk, kivonult légénység pedig disztűzet adott.

A halottakat vivő vonat Metkovicba megy, ahonnan a koporsókat az ott várakozó Viribus Unitis Triesztbe viszi. A koporsókat vivő hadihajót az egész hajóraj elkíséri Triesztig. Innen vasuton szállítják a holttesteket Bécsbe, a hová csütörtökön érkeznek. — Az előirt udvari pompa mellett átviszik a koporsókat a Hofburg kápolnájába, ahol felravatalozzák. Pénteken délelőtt a közönség a ravatalhoz járulhat, délután pedig a koporsókat elszállítják a Westbahnhofra és innen Estar-non keresztül Amstettenbe viszik, ahol szombaton délelőtt teljes csendben nyugalomra helyezik a főherceg magánsirboltjában. Ugyanekkor a Hofburg kápolnájában requiem lesz. Amstettenig csak Öfelség, a főhercegek és Vilmos német császár kísérik el a halottakat, a többi uralkodóknak, köztük Sándor szerb trónörökösnek és a szász királynak, akik a temetésre való érkezésüket már jelezték, megköszönték részvételüket és megjelenésüket és tudatták velük, hogy csupán a bécsi szertartáson vesznek részt.

A gyász itthon és a külföldön.

Kielből jelentik: Ma délben kezdte meg a flotta a trónörökös-pár halála alkalmából a gyászlovásokat, amelyben az angol hadihajók is részt vettek. A lövések három perces időközökben hangoztak el s a félárboera eresztett hajókon osztrák magyar hadizászló is leng.

Londonból jelentik: Tekintettel arra, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös tábornagya volt a brit hadseregnek és ezredtulajdonosa az első brit gárdadragonyos ezrednek, Arthur Connaughti herceget nagy tiszti küldöttség is elkíséri Bécsbe a trónörökös temetésére.

Zágrábról jelentik: Skerlecz báró horvát bán ma táviratot kapott Károly Ferenc József trónörökösötől, amelyben ez köszönetet mond a horvát kormány részvétélyirataért.

A meggyilkolt trónörökös életéből.

(Ifjusága, katonáskodása.)

Ferenc Ferdinánd királyi herceg 1863. december 18-án született Grácban. Ez év decemberében telt volna be ötvenegyedik életéve. Károly Lajos királyi hercegnek, királyunk második öccsének és Mária Annunciáta nápolyi királyleánynak volt a fia. Ferenc Ferdinánd apjának első házasságából született. A királyi herceget családja egyszerűen Ferencnek szólította, csak a mikor hivatalos minőségben kez-

dett szerepelt, vette föl a Ferenc Ferdinánd nevet, a kereszttségében másodsorban kapott nevét csatolva az elsőhöz. 1875-ben az utolsó modenai herceg halála után örökölte a ropant Esta vagyont. Három testvére volt: Ottó és Ferdinánd Károly királyi hercegek, meg meg Margit Zsófia királyi hercegnő, a ki Albert württembergi hercegnek lett a felesége. Két év múlva apjuk Károly Lajos királyi herceg újból megnősült és ekkor Mária Terézia branzai hercegnőt vette el. Ebből a házasságból két leánygyermek született: Mária Annunciáta és Erzsébet, Ferenc Ferdinánd királyi herceg gondos polgári és katonai nevelésben részesült, a jogot is elvégezte. Mint említettük, 1875-ben reá szállottak a modenai herceg hatalmas birtokai, mert Ferenc herceggel meghalt az utolsó modenai herceg és magva szakadt a hercegség második, nem uralkodó ágának. Ekkor vette föl Ferenc Ferdinánd az estei előnevet.

Katonáskodását 1878-ban kezdte a 32-ik, előbb Este ezrednél, majd 1890. április 26-án a király ezredessé léptette elő s egyben áthelyezte Sopronba a Nádasdy-huszárezredhez, melynek már abban az évben parancsnoka is lett.

(Földkörüli utja.)

A soproni tartózkodás a katonai célon kívül azzal a céllal volt összekötve, hogy a trónörökös közvetlen tapasztalásból megismerkedjék a magyar viszonyokkal s kellő gyakorlatra tegyen szert a magyar szóban is. De a királyi hercegnek, kire Európa egyik legfényesebb trónjának öröke várt, szélesíteni kellett szemhatárát azzal is, hogy megismerkedjék a föld kerekességének országaival és nemzetével, mielőtt reáharulnának az uralkodás kötelességei.

A király kegye az 1892. esztendőben lehetővé tette ezt számára. Ferenc Ferdinánd trónörökös maga mondja ezt el az utazásáról megírt s két kötetben ki is adott utinaplójában.

(Betegsége.)

A király már 1892-ben, földkörüli utjának megkezdése előtt, vezérőrnaggyá nevezte ki, 1894-ben pedig a budweisi 38. számú gyalogdandár parancsnokságát bízta reá. Nemsokára azután megbetegedett s világszerte feltűnést keltett, hogy a király ennek következtében felmentette a katonai szolgálat alól. A betegség aggasztónak látszott, elannyira, hogy a trónörökös-kérdés újlag való rendezését kezdték emlegetni. Mondották, a trónörökös alig épül föl annyira, hogy győzze egészséggel a reá váró nagy feladatokat. Rebesgették, hogy ifjan elhalt édesanyjától örökölt emésztő bajt. És megkezdődött néhány évig tartó vándorlása a melegebb tájakon. Előbb Meránba vonult üdülni, azután Lussin enyhe levegőjében keresett gyógyulást, majd Ajaccio szigetére s végül Egyiptomba vonult, ott töltötte az 1895-96. év telét. Ott látogatták meg szülei az 1896. év tavaszán s atyja betegen tért vissza Bécsbe, ahol május 19-én meghalt. Ekkor a trónörökös is Bécsbe érkezett, most már teljesen felgyógyulva.

(Katonai szereplése.)

Ettől kezdve, mint a trónhoz legközelebb álló királyi hercegnek többször kellett szerepelnie a nyilvánosság előtt. Így részt vett az ünnepeken is, a miket Budapesten rendeztek Vilmos császár itt időzése alkalmával. Ekkor ismét aktív katonai szolgálatot akart vállalni s egy hadosztály parancsnokságát kérte, de a felség fontosabb szerepet szánt a trónörökösnek, 1898. májusban legfőbb haduri főhatóság alá helyezte s mint ilyet a csapat-főfelügyelővel egyenlő rangra emelte. Ekkor Ferenc Ferdinánd a legfőbb Hadur első és közvetlen embere lett, aki az uralkodót helyettesíti és az egyes csapatok fölött szemlét tart. Kevéssel ezután a kassai 6. tüzérezrednek lett a tulajdonosa, 1899-ben a prágai 8. hadtestnek a parancsnoka és mint önálló hadtestparancsnok részt vett az őszi csehországi hadgyakorlatokon, azután pedig a budapesti negyedik hadtest és a dunai flotilla együttes gyakorlatait vezényelte. Tavaly a király az összes fegyveres erő főfelügyelőjévé nevezte ki.

Ebben az időben már Ferenc Ferdinánd mind

fontosabb szerepet vitt a monarchiának nemcsak katonai, hanem politikai ügyeiben is. Az uralkodó előrehaladott kora miatt, mint az osztrák és magyar monarchia szárazföldi és tengeri hadijének a legfelsőbb Hadur után következő méltósága irányadó hatást gyakorolt a belső és külső politikában egyaránt. Már 1899. áprilisában ő felségével a királyi herceg is lejött Budapestre, ahol mint a trón jövőendő örökösét ünnepelték. Kihallgatáson fogadta a minisztereket, az országgyűlés mindkét házának kiválóbb tagjait, közéletünk több jelesét.

A trónörökös szerepe, az agy uralkodó korának előrehaladásával, egyre fontosabb és hatásosabb lett a belső és külső politikában. Így, mint Ferenc József császár és király képviselője 1909. júliusában hivatalos diplomáciai utat tett Szinajába a román királyhoz, majd pedig Berlinbe Vilmos császárhoz. Mind a két utjának rendkívüli fontosságot tulajdonított az európai közvélemény. A harmadik ily kiemelkedő utja Pétervárra vezetett.

Politikai szereplésének nem kevésbé kimagasló eseménye csak a minap zajlott le, amikor a konopisti várkastélyban a német császár látogatását fogadta. Budapesten az előbb említett szereplésének alkalmán kívül is járt több ízben, legutóbb kétszer azért, hogy a delegációs ülészakot megnyissa.

A rettentő véget ért királyi herceg tavaly, december 18-án ünnepelte születésének ötvenedik évfordulóját. Ekkor igen nagy mértékben nyilatkozott meg a monaria népeinek iránta való szimpátiája, szélesebb hullámgyűrűket azonban nem vert ez az ünnepi alkalom, mert születése napját a trónörökös csupán szűkebb családi körben öhajította megülni.

(Házassága.)

Kevés nagyobb meglepetésre ébredt akkoriban a világ, mint mikor híre ment, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös feleségül akarja venni Chotek Zsófia grófnőt. A romantikusnak tetsző történet — amelyről lapunk más helyén írunk — azzal végződött, hogy a trónörökös 1900. július elsején Reichstadtban morganatikus házasságot kötött a Hohenberg hercegnővel emelt Chotek Zsófia grófnővel. A házassága alkalmából kiadott ünnepélyes renúnciacióját — beható parlamenti vita után — a magyar országgyűlés az 1900. XXIV. törvény-cikkben iktatta be.

(Családi élete.)

Házasságának első napjaitól fogva Ferenc Ferdinánd legszívesebben a konopisti kastélyban tartózkodott és akik közelről ismerték az elhunyt trónörökös pár családi életét, nem győztek eleget beszélni arról a boldog, meleg és meghitt viszonyról, amely a trónörökös párt és gyermekeit egymáshoz kötötte. Szerető apa volt és rajongó hitves, aki az udvar ragyogásáról is lemondott, csak hogy oldala mellett lehessen állandóan felesége. Házasságukból három gyermek született: Zsófia Mária Franciska Antonia Ignata Alberta hercegnő szül. 1901. július 24-én Konopischt. Miksa Károly Ferenc Mihály Hubert Anton Ignatius József Mária herceg (szül. 1902. szeptember 29-én Bécsben.) Ernő Alfonz Károly Ferenc Ignátz József Mária Anton herceg (szül. május 27-én, Konopischt.)

A gyermekek Hohenberg hercegi nevet és rangot viselnek, főméltósága címmel.

A nyári idény alkalmával.

elköltözés, lakásváltoztatás esetén tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy lakcímüket — a legutolsó tartózkodási hely megjelölése mellett — a kiadóhivatallal a lap pontos szétküldése szempontjából idejekorán közöljék. Külföldre való költözés esetén a portókülömbözet szíves megtérítését kérjük.

A trónörökös a radnai zárdában.

(Intimitások Ferenc Ferdinándról. — Az Aradi Közlöny cikke.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 29.

Öt esztendő előtt az Aradi Közlöny karácsonyi számában hosszabb közlemény jelent meg a radnai ferencendi zárdáról. Akkor írtuk meg a trónörökös radnai látogatását is. Prieszler Ágoston páternek, a radnai zárdá főnökének egyik büszkesége a zárdá naplójában az a lap, amely ezeket mondja el:

„Ma, 1903 szeptember 6. nagy látogatója volt rendházunknak és templomunknak. Fenséges urunk, Ferdinánd trónörökös, Gelb alvezredes és Rémy sorhajóhadnagy kíséretében az ujfalui gróf Zselenski-kastélyból két hintón átrándult Radnára és egyenesen a templomba hajtatott. Rövid ideig meghallgatta a magyar szent beszédet, amit épen Kovács Lajos káplán tartott. A fenséges ur kíséretével az udvaron át a sekrestyébe ment s ott bevárva a házfőnököt, megtekintette az oratóriumból a templomot, utána a rendházat és néhány szobát, az ebédlőt, a kertet stb. Miután mindent megnézett, még egyszer visszatért a templomba s ott összetett kezekkel rövid imát végzett a házfőnök kíséretében, majd a kriptát tekintette meg s onnét a lourdi kápolnához menve, igen szívélyes kézszerítással megköszönte a házfőnök szíves kalauzolását s magát és családját a rendi testvérek imájába ajánlva, a nagy néptömeg éljenzése közben kocsira ült és visszautazott Ujfalura. A fenséges ur különben minden tétellel elárulta, hogy vallásos érzés él szívében. Így az oratóriumban is térden állva végezte imáját, a kegykép felé irányítva tekintetét. Az Ujfalu körül lefolyt hadgyakorlatok alatt is, szeptember 3-tól 7-ig minden napon hallgatott szent misét. A jó Isten áldása kísérelje, hogy egykor édes hazánk jó királya lehessen.”

Magáról a fenséges látogatásról ezeket mondta el a házfőnök:

A fenséges ur egy óra hosszáig tartózkodott nálunk. Érdekes ember a mi trónörökösünk. Magyarul rosszul beszél s elhatarja amit mond, hogy ne érezhessük ki abból, hogy rosszul fejezi ki magát. Azt mondta, amikor a körülöttünk nyüzsgő nagy paraszt tömeget látta, hogy mutassak neki igazi magyar tipust. Néhány szegedi paraszt férfit év nőt szólítottam oda.

— Ezek alföldi ősmagyarok — mondtam.

A trónörökös csodálkozva jegyezte meg:

— Ezek nem igazi magyar típusok. Gyöngéknek látszanak és a ruházatuk se árulja el azt, hogy magyar emberek.

A fenséges ur szavaiból úgy vettem ki, hogy ő mezőkövesdi vidéki embereket szeretne látni.

— Sajnálom, — mondtam neki, — hogy most véletlenül nincs ilyen látogatója a bucsujárá helynek.

A trónörökös egyszerre csak megpillantott egy csomó temesmegyei bolgárasszonyt s mosolyogva mondta:

— Látja, ezek bolgárok, ezeket föl lehet ismerni már a viseletükről.

Azután az egyik asszonyhoz fordult:

— Maguk állandóan hordozzák a nyakukban azt a sok feltűzött ezüstpénzt?

— Nem, csak ünnepnapon — válaszoltam én a bolgár nő helyett, aki nem értette meg a német beszédet.

Egyszerre csak előttünk termett Péczeley akkori radnai főszolgabíró, aki egy deputáció élén üdvözölni akarta a főherceget. Ő azonban elhallgattatta a szónokot és bosszusan szólt:

— Honnan tudták meg, hogy idejövök?

— A csendőrségtől, — volt a főszolgabíró válasza.

— Nem szeretem a ceremóniákat, — magyarázta a fenség felém fordulva és intett, hogy vezessem el.

— Azután megmutogattam neki a zárdá összes nevezetesebb termét. Amikor a püspöknek a második emeleten fentartott kis lakosztályhoz értünk, ezt mondtam:

— Azt gondoltam, hogy fenséged nálunk fog megszállani a hadgyakorlatok ideje alatt.
— Honnét gondolta ezt?
— A lapok azt írták.
Ferenc Ferdinánd kissé haragosan vonta össze a homlokát:
— Ugyan kérem, nem lehet a lapokra adni. Azok már előre megírják az ember gondolatait is,
Amikor lejöttünk a zárdából, ezt mondtam:

— Van itt egy hely, amelyről azt tartják, hogy II. József császár itt tartózkodása alatt megtekintette a vidéket és így szól: „Ha császár nem volnék, radnai quardian szeretnék lenni”. Akarja fenséged ezt a helyet megtekinteni?
— Nem, nem, mondta a trónörökös — ez fölösleges; tudja, az ilyen mondások rendszerint túlzottak s nagyon kevés a valóság belőlük.
A fenséges ur ezután eltávozott.

Ostromállapot Szerajevóban.

— Statárium a tüntetések miatt. — Előkelő politikusok letartóztatása. —
Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, június 29.

Szerajevóból jelentik: Miután a mai nap folyamán ismét súlyos excessusok történtek, bombát is dobáltak, a tartományfőnök a városban s a környéken elrendelte a statáriumot.

Bécsből jelentik: Mióta kihirdették a statáriumot Szerajevóban, a bécsi telefonközpontban nem fogadják el előjegyzéseket szerajevói beszélgetésekre, viszont Szerajevóban sem engedik meg, hogy onnan Béccsel magánbeszélgetést folytassanak.

Szerajevóból jelentik: Ma délelőtt letartóztattak egy asszonyt, akinél több, mint husz bombát találtak. Az eddigi letartóztatások száma sokkal nagyobb, mint az az eddigi jelentésekből kitűnik.

Mosztarból jelentik! Tegnap és ma muzulmán tüntetések voltak a szerbek ellen. Több szerbet véresre vertek. Szerbellenes tüntetések voltak Nevesinye községben is.

Bosznabrából jelentik: Ma reggel több letartóztatás történt. A vonatból egy asszony a következő röpecdulákat dobta ki:

— A trónörökös meghalt, két nap múlva a király következik utána.

Mi szerbek eljöttünk, hogy titeket testvéreink rabszolgaságtokból kiszabadítsunk.

Szerajevóból jelentik: Ma délelőtt egy suhanc az egyik utca sarkán bombát dobott fel, amely felrobbant. Egy mozlim megsebesült. A suhancot letartóztatták, további részletek még hiányoznak.

Szerajevóból jelentik: A délután folyamán ismét nagyobb szerb tüntetések voltak. Ma nyílt meg egy új üzlet, amelynek tulajdonosai szerbek. Délben az üzletet bezárták és a tömeg fel akarta törni az ajtókat. A tulajdonosok a tüntetőkre revolverrel lőttek és közülük többeket halálosan megsebesítettek. A tüntetők a két tulajdonosra vetették magukat és megölik azokat, ha a kivonult katonaság közbe nem lép és a további vérengzést meg nem akadályozza. Igen sokan életveszélyesen megsérültek.

Szerajevóból jelentik: Ma délután folyamán pogromszerű tüntetések voltak a városban. A horvát és mozlána lakosság izgatottsága folytán attól lehetett tartani, hogy a tüntetések nagyobb méreteket öltenek és ezért Potiorek tábornok, tartományfőnök kihirdette az ostromállapotot, amely a büntető törvénykönyvnek majdnem valamennyi szakaszait felöleli különösen a hazaárulások, a hatóság elleni erőszakot, idegen vagyonrongálást akarja megakadályozni.

Délután négy órakor katonai csapatok szállították meg az utcákat és az összegyűlt lakosság látva az előkészületeket, óriási tömegekben tödült az utcákra. Megszóltak a dobok, a kürtök, majd pedig politikai hivatalnokok felolvasták előbb a katonai, majd a polgári hatóság proklamációját.

Potiorek tartományfőnök a következő proklamációt adta ki:

— „A főtörvényszék előjáróságával és a főügyességgel egyetértésben Szerajevó város és község fölött a következő büntetésekre kihirdetem az ostromállapotot:

— Hazaárulás büntette, a hadijog megsértésének büntette, közcsend megzavarása elleni büntette, lázadás büntette, hatóság elleni erőszak, gyilkosság és emberölés, súlyos testi sértés, gyújtogatás, rablás büntette miatt tetten érettek vagy akikre ezek rábizonyíthatók, akik ezekben résztvesznek és előidőzésükben másokat támogatnak, halállal büntetendők. Ezt azzal közlöm, hogy mindenki tartózkodjék halálbüntetés terhe mellett a lázító összefogvetelektől, a lázítástól és hogy mindeme büntettek megakadályozására irányuló hatósági intézkedésnek engedelmesséjék.

A proklamációt török nyelven is felolvasták.

Ezzel kapcsolatban Gerde kormánybiztos Szerajevó város lakosságához a következő felhívást intézte:

— Az ostromállapot tartama alatt Szerajevó városára nézve a rend és nyugalom érdekében a következőket rendelem el: Minden lakásváltozás három óra alatt bejelentendő, elsőrendű kávéházak és vendéglők este tíz, másodrendűek este nyolc óráig tarthatók nyitva, az utcákon egyszerre csak három ember járhat együtt, diákok, gyermekek, inasok este hét órán túl az utcán nem járhatnak, értük szüleik lakásadójuk, gazdájuk felelősek. Az utcán megállani tilos. Aki ezek ellen vét, azt két hónapi börtönnel vagy ezer koronával büntetik.

Az ostromállapot következtében Bécs és Szerajevó közt nincs telefonösszeköttetés, Budapesttel van.

A nap folyamán a tartomány több városából érkeztek hírek nagyobb arányú szerb ellenes tüntetéséről. Különösen Mostarban és Hercegovina több városában voltak zavargások.

Délután az a hír terjedt el, hogy letartóztatták Jeszpanovics Gregor bosnyák tartománygyűlési virilistát, az Európa-szálloda tulajdonosát, aki egyike a legelőkelőbb szerb politikusoknak. Igen gazdag ember, aki Szpaljakovics volt belgrádi osztályfőnöknek az apósa. Este megcáfolták a hírt.

Ezzel szemben az a hír érkezett, hogy Mostar alpolgármesterét, a szerb radikális ellenzéki Narod csoport elnökét Szola Ataniziat, tartománygyűlési képviselőt tartóztatták le Nevezinjében akkor, amikor megkísérelte, hogy a szerb lakosságot irredentista manifesztációra lázítsa. Ismert személyiség, földbirtokos, vagyonos ember.

Érdekes, hogy az új katonai büntető pörrendtartás, amely ostromállapot esetére a bírói hatalmat a katonai hatóságra ruházza július hó elsején életbe lép.

Apróságok a trónörököséről.

(A trónörökös és a magyar utász.) Kedves epizód történt Ferenc Ferdinánddal a pár év előtti gross-meseritschi királygyakorlatokon. Az eset hőse egy magyar utászkatona, akit munkaközben megszólított a trónörökös és a fiatal legény magyarságára nagy büszkén igen érdekes feleletet adott a „generális” urnak. Ferenc Ferdinánd trónörökös, a gyakorlat folyamán odalépett egy csomó utászkatona csoportjához, akik épen távirópóznák szerelésével foglalatostkodtak. Az egyik utászkatonát megszólította a trónörökös és megkérdezte, hogy milyen nemzetiségű:

— Magyar vagyok, jelentem alásson generális urnak — volt a válasz.

— Hát van-e itt sok magyar? — kérdezte a trónörökös a legényt.

— Bizony sokan vagyunk, generális ur, mert magyar katona nélkül nem is lehetne csatát nyerni.

A trónörökös elmosolyodott a legény kijelentésén s aztán tovább lépdelt. A legény meg csak később tudta meg, hogy a „generális” ur Ferenc Ferdinánd volt — a trónörökös.

(Az utitárs.) Tudvalevő dolog, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg, trónörökös lehetőleg elkerülte, hogy személyéről valami a nyilvánosságra jusson. A nagyközönség kíváncsisága nála nem talált ki-elégítést. Néha azonban mégis eljutott egy-egy hír a közönség körébe arról, hogy milyen ember is volt a trónörökös. Ferenc Ferdinánd egy nyári délutánon feleségével, Hohenberg hercegnővel arstetteni birtokáról automobilon kirándult Pöggstallba s ez utja közben történt vele ez a mulatságos epizód. Marbach mellett, a Dunánál, megállott kissé a főhercegi automobil, amikor egy parasztember a következő szavakkal lépett oda a főherceghez:

— Loszt mi da Herr aufhucka? (Megengedi az ur, hogy fölszálljak?)

Az igenlő válasza a paraszt a főhercegi párral szemben foglalt helyet az automobilban. Beszélgetésbe elegyedtek vele s a paraszt egyszer csak a következő szavakkal fordult a trónörököshöz:

— Ihna Frau schaut oba liab drein! (A maga felesége kedvesnek látszik.)

Hohenberg hercegnő a gáláns megjegyzést ezekkel a szavakkal nyugtázta:

— Maga nagyon barátságos ur!

Amikor Münnichreitbe ért az automobil, a sváb utas egyszerre így kiáltott föl:

— Oha, hiaz bin i dahoam! (Ohó, itt idehaza vagyok!)

Erre megállt az automobil és a sváb bemutatta az elébe siető családját:

— Dösz isz mei Wei' und meine Kina — no und wosz bin i denn schuldi? (Ez itt a feleségem és ezek a gyerekeim, — no és mivel vagyok adós?)

A trónörökös azt felelte: „Semmivel!” De a derék sváb jól tudta, mi dukál és így szól:

— No, za wiar i holt in Kutscha an holb'n Lita zahl'n! (No akkor a kocsinak fizetek egy féllitert!)

Ezt az ajánlatát is köszönettel visszautasították, mire a paraszt hálás, erőteljes kézzel vett bucsút. Csak akkor állott el a szava, amikor megtudta, hogy kiknek a vendége volt az automobilon.

(Miért „haragudott” a trónörökös a magyarokra?) A múlt század kilencvenes éveiben Ferenc Ferdinánd súlyosan megbetegedett és a telet Egyiptomban volt kénytelen eltölteni. Akkoriban egy tapintatlan magyar újság a trónörökös

betegségével foglalkozva, egyenesen annak a reménynek adott kifejezést, hogy Ferenc Ferdinánd „sohasem fog trónra lépni.” Ezt az ujságot, mint mindent, amivel Ferenc Ferdinándot Magyarország ellen lehetett hangolni és ingerelni, valaki megküldte a királyi hercegnek Egyiptomba. És ennek az ujságnak a gyöngédtelensége nagyon mély benyomást tett a betegségtől is ingerlékeny trónörökös lelkeletére. Azt mondják, a trónörökös ebből az ujságból annyi példányt rendeltetett, a hány kastélya és palotája van. És megparancsolta, hogy minden kastélyának és palotájának dolgozó-szobájában az íróasztalán legyen egy ilyen ujságpéldány, hogy mindig eszébe juttassa. Mint a Dárius perzsája, aki folyton azt sugta Dárius fülébe: „Emlékezzél a görögökre!” Idővel a trónörökös is belátta, hogy egy ujság brutalitásáért egy egész nemzetre megharagudni nem uralkodói vonás; de a beteg ember lélektana más, mint az egészségesé.

Ferenc Ferdinánd regénye.

(Hogyan lett Chotek grófnóból — Hohenberg hercegnő.)

A trónörökös igazán fejedelmi akaratának, megingathatlan szilárd elhatározásának talán semmi sem adja olyan hű képét, mint szerelmi regénye. A trón árnyékában meg kell hajolnia a szerelemnek, vagy a legjobb esetben is árnyékba kell huzódnia. A Habsburg-család történetében is sok példája van annak, hogy a szerelmes főhercegnek föl kellett áldoznia nevét, rangját, pozícióját, ha nem akart elszakadni szerelmesétől. Egyedül Ferenc Ferdinánd tudta kivívni lépésről-lépésre az ellenséges családtagok intrikáit visszaverve a legfényesebb diadalt, a szerelem diadalát a „családi törvényben”.

Az Aradi Közlöny már évek előtt megírta ennek a házasságnak a történetét, amely regényesebb a legizgatóbb regénynél.

A szerelmes főherceg.

Tizennégy évvel ezelőtt az akkor 36 éves Ferenc Ferdinánd főherceg sűrűn megfordult nagybátyjának, Frigyes főhercegnek a házában. Chotek Zsófia grófnő akkor udvarhölgye volt Izabella királyi hercegnőnek és tapintatos, szarényi modoráért nagyon kedvelte őt a király hercegi család. Egy borus októberi napon ismét ott volt Ferenc Ferdinánd a királyi hercegnél, a Baden melletti Weilburgban, a mikor egyszerre belépett abba a szobába, a melyben a királyi herceg tartózkodott, Chotek grófnő és szerényen egy sarokba ülve, kézimunkához fogott Ferenc Ferdinánd egy ideig észre sem vette a fiatal hölgyet, s elgondolkozva nézegetett ki az ablakon az esőverte tájra. A mikor hátrafordult, tekintete a nyugodtan dolgozó grófnőre esett és beszélgetni kezdett vele. Tulajdonképen csak most látta meg, milyen csinos, mozdulataiban mennyi báj van és milyen szellemes a beszéde. Megtetszett neki a grófnő, s attól kezdve gyakrabban látogatott el Weilburgba. Csakhamar nyilvánvalóvá lett, hogy látogatásai Chotek grófnőnek szólnak. Am a grófnő nemcsak szép és szellemes, hanem okos és energikus is volt. A királyi herceg napról-napra melegebben érdeklődött a grófnő iránt s lassankint jövődöbéli felesége annyira magához bilincselte őt, hogy a királyi herceg szenvedélyes szerelemre gyúlt iránta. Eleinte a legtávolabbról sem gondolt házasságra. Ekkor egy napon az történt, hogy a királyi herceg a grófnőt egyedül találta s nem tudván többé uralkodni érzelmein, megvallotta neki szerelmét. Chotek grófnő könyvekre fakadt s könyörgött a királyi hercegnek, ne tegye őt boldogtalanná. Csak nagy

fáradtsággal sikerült a királyi hercegnek a grófnőt, a ki e pillanatban még bájosabbnak tűnt fel előtte, megnyugtattania s a nélkül, hogy voltaképp tudta volna, mit tesz, azt mondotta neki, hogy nem oktan szenvedély hozta őt ki sodrából, hanem nevévé akarja őt tenni. Az udvarnál persze nagy volt a megütközés s minden követ megmozgattak, hogy a királyi herceget eltérítsék szándékától. Chotek grófnőt nyomban eltávolították és Csehországba vitték, abban a reményben, hogy a trónörökös meg fogja gondolni a dolgot.

Ez azonban nem történt meg. Monsignore-Hikisch, a reichstadti kápolna lobogó gyertyalángjai fényénél megáldotta Ferenc Ferdinánd és Chotek Zsófia frigyét.

Küzdelem a Habsburg-családdal.

Ferenc Ferdinánd ellen az egész bécsi udvar kikelt. Különösen Frigyes főherceg és neje, akik azt remélték, hogy a trónörökös az ő leányaik egyikét teszi meg trónörökösnevő, méltatlankodtak e házasság ellen, de velük együtt az összes Habsburg főhercegek és főhercegnők is.

A bécsi udvarnak ez a hangulata eléggé kínos helyzetet teremtett Ferenc Ferdinánd és morganatikus felesége számára. Chotek grófnő, bár az uralkodói kegy Hohenberg hercegnővé tette meg, nem szerepelhetett az udvarnál, legfeljebb távol a főhercegnőtől, a bécsi grófnők sorában, az udvarhölgyek — után. Ezt a helyzetet még a feleségében oly szerelmes trónörökös erélye se változtatta meg, aki minden a feleségét ért sértést magáévé tett. Megtette a főherceg azt, hogy amikor udvari ünnepélyre ment, a kötetes udvari diszhintót, amelyben feleségének nem szabad helyet foglalnia, üresen küldte előre, ő maga pedig nevével magánautomobilon érkezett később. De ezek a tüntetések se segítették a trónörökös nejét, akivel — ami Ferenc Ferdinándot különösen fájdalmasan érintette — a Bécsbe érkező idegen uralkodók se bántak jobban. Még Edvárd angol király is, aki pedig igazán vajmi kevésbe szokta venni a címet és a rangot, valahányszor Ausztriában volt, nem vett tudomást a főherceg nevének létezéséről és a spanyol király és királyné se méltatták őt egy pillantásra sem.

Vilmos császár és Hohenberg Zsófia.

Sok éven át a német császár és a trónörökös közti viszony hideg volt. II. Vilmost ifjúkorában, amikor még nem volt császár, igazán benső szeretetteljes barátság fűzte a szegény Rudolf királyhoz. Ferenc Ferdinánd irányában azonban szintén és szívből viszonzott ellenszenvvel viseltetett. Ezt az ellenszenvet a trónörökös iránt Rudolf is táplálta, amíg viszont ő is és az akkori Vilmos porosz herceg nagyon rokonszenveztek Ferenc Ferdinánd fivérével, a szeretetreméltó Ottó főherceggel.

Miként változott az egykori ellenszenv a mai barátsággá?

Néhány év előtt, amikor II. Vilmos Bécsbe ért, Ferenc József az ő magas vendégének tiszteletére diszebedet adott. A Hofburgban, a hogy a császárt a főhercegek és főhercegnők üdvözlik, II. Vilmos hirtelen Ferenc Ferdinánd elé kerül;

— Nem látom a feleségedet — szól a császár meglepődötten a főherceghez.

— A feleségem! Tudod, hogy nincs rangja az udvarnál.

— De azért mégis el kell, hogy jöjjön ide. A feleségednek itt kell lennie — szól hangosan a császár.

A főhercegnők sorában kínos mozgás támadt e jelenetre, míg a trónörökös kérdő pil-

lantást vetett Ferenc Józsefre. Kínos, de azért ünnepélyes jelenet volt ez. Az uralkodó és öccse néhány halk szót váltanak, az elsiét, gyorsan, mint egy fiú és néhány pere mulva ragyogó arccal tér vissza, oldalán nevével, aki előtt II. Vilmos úgy hajolt meg, mint egy királyné előtt.

Amikor 1908. tavaszán II. Vilmos Bécsbe ment Ferenc József osztrák császári jubileumára, az ő kívánságára hívták meg a trónörökös nejét az összes udvari ünnepélyekre. Amikor 1909-ben Korfuból II. Vilmos és a német császárné Bécsbe értek, ismét a császár volt az, aki azt akarta, hogy az udvari ebédén Hohenberg hercegnőt ő vezesse asztalhoz, míg a német császárnénak Ferenc József nyújtotta karját. Mindezt pedig batetözte a négy év előtti berlini fogadtatás.

Amikor II. Vilmos első ízben követelte Hohenberg hercegnő jelenlétét az udvarnál, ezt mondták:

— Ime, ez is egyike a német császár impulzív cselekedeteinek.

De ez az impulzív cselekedet azóta gyakran ismétlődött és kényelmes ürügygyé vált arra, hogy személyével megbarátkoztassa a jövődö uralkodó és szövetséges társát. Nem hirtelen, impulzív cselekedet volt az tel át hanem egy hosszú, mély megfontolás következtése. A császár véget akart vetni a huszonöt éves ellenszenvnek. És ennek legjobb útja Hohenberg hercegnő volt. Azzal, hogy Vilmos császár a trónörökös nejét kiszabadította kínos helyzetéből, csak a német-osztrák-magyar szövetséget erősítette meg jövődö évtizedekre. Vilmos császár egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy változott érzelmeit dokumentálja.

Nagy, teljes pompával, a Ferenc József nevet viselő gránátos-ezred asszisztálása mellett fogadták a berlini pályaudvaron Ferenc Ferdinánd trónörökösét és nejét 1910. januárjában. Ez volt az első eset, hogy a trónörökös morganatikus neje egy nagy hatalom udvaránál tett hivatalos látogatást és ott fejedelmi fogadtatásban részesítették. Az egykori Chotek grófnő életének ez az eseménye pedig az ő számára egy újabb lépést jelentett a trón felé.

Anélkül, hogy nagy diplomáciai titkokat árulnánk el, leírhatjuk, hogy a Ferenc Ferdinánd és II. Vilmos közötti barátság gyűrűjét Hohenberg hercegnő kovácsolta. És ez a barátság egyre erősödött, amint erről a tavalyi bionii az idei potsdami, bencschauri és Konopisti találkozókat bizonyították.

Két magyar trónörökösöt vallott már barátjának Vilmos császár és eljön a szerelmesekhez illően tragikusan, de együtt elhunyt Ferenc Ferdinánd és Hohenberg Zsófia koporsójához is, hogy tanúságot tegyen igaz érzelmeiről.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Kedd: Timár Liza, színmű. Varsányi Irén vendégfelleptével.

Szerda: Pygmalion, színmű. Varsányi Irén vendégfelleptével.

Csütörtök: Tündérlaki lányok, vígjáték. Varsányi Irén vendégfelleptével.

* A fürdőző és nyaraló közönség figyelmébe ajánljuk Kerpel Izó 100,000 kötetes kölcsönkönyvtárát.

A trónörökös végrelelete.

(Ötven millió a vagyon. — Ferenc Ferdinánd utóda.)

Bécsi tudósítónk jelenti telefonon délután három órakor:

Az az udvari különvonat, amely a királyt ma délben Bécsbe hozta, egy órával hamarabb rohogott be a penzinger pályaudvarra, mint ahogy előre jelezték. Negyed tizenkettőkor ugyanis már a pályaudvaron volt a vonat, amelynek csak féltizenkettőkor kellett volna megérkeznie. A hosszú kocsis, amelyben a király és kísérete voltak, minden zavar és incidens nélkül futott be a pályaudvarra. A király egészségesnek látszik, de a nagy levertség nyomai mutatkoztak arcán. A schönbrunni kastély elé érve, az első lépcsőfokoknál őfelsége elbucszott orvosától, Kerzl dr.-tól, akit a közönség meleg ovációkban részesített.

A bécsi rendőrség tegnap este óta szállodákban és más helyeken is érdeklődik a horvátok és szerbek iránt s már eddig is több letartóztatás történt. A mosztari és szerajevói diákösszeesküvés számai ugyanis egészen Bécsig nyulnak s úgy itt, min Laibachban is további letartóztatások várhatók. Ma délelőtt a bécsi rendőrigazgatóságon és a hadügyminisztériumban hosszas tanácskozások folytak.

A merénylet lefolyásáról olyan hírek is terjedtek el, mintha nem egy ember követte volna el a merényletet, hanem az ablakokból többen is lőttek a trónörökös pár autójára. Ez a hír azonban nem igaz, mert Annstein Gottlieb főtorzszorvos, a szerajevói kórház parancsnoka mindjárt a merénylet után megállapította, hogy egy ember lőtt. A gyilkos a browningjából három golyót lőtt ki, amelyek közül csak kettő talált. A lövések ferde irányúak voltak, kissé alulról felfelé haladók. Az orvos megállapította, hogy a főherceg halálát külső elvérzés okozta, a főúternek a nyakon való szétrepedése folytán, míg a feleségénél a golyó belszakadást okozott s a trónörökösasszony belső elvérzés következtében halt meg. Olyan hírek is elterjedtek, hogy a trónörökös pár három gyermeke szintén Szerajevóban volt, de ez sem felel meg a valóságnak, mert a gyermekek a Csehországban lévő ohlumetzi kastélyban tartózkodtak, ahová Boszniába való utazása előtt még maga a trónörökös vitte el gyermekeit. A trónörökös feleségének sógora, Guthenau gróf értesítette tegnap délután a kastélyban a gyermekeket szülei borzalmas haláláról. A gyermekek a hír hallatára keserves zokogásban törtek ki.

A bécsi hivatalos lap, a Wiener Zeitung ma egy oldalról álló külön kiadásban jelent meg, amely négy sorban jelenti be a trónörökös halálát, de egy szóval sem emlékezik meg Hohenberg hercegnő haláláról. A hivatalos lap közleménye így hangzik:

— Siene K. u. K. Hoheit, der durchlauchtigste Herr Erzherzog Franz Ferdinand wurde Sonntag, den 23. Juni d. J. vormittag in Sarajevo durch einen Schuss schwa verletzt und verschied kurze Zeit darauf.

A bécsi tőzsde magánforgalma ma nagyon kedvezőtlen volt, az alpesi részvények hirtelen tizenkét koronával estek, de később némileg javult a helyzet.

Szerajevóból és Mosztarból már sok katonatiszt utazott Bécsbe, és úgy Budapestről, mint a külföldi országokból is már sok hirlap-tudósító utazott az osztrák fővárosba.

Bécsi tudósítónk telefonálja éjjel tizenkét órakor.

A trónörökös pár temetése szombaton lesz még pedig nem Bécsben, hanem Amstettenben. Őfelsége a főhercegek társaságában Amstetten állomásig kíséri a holttesteket, azután visszatér Ischlbe, hogy folytassa megszakított nyaralását.

Ma délben külön futár érkezett Prágából és meghozta a trónörökösnek ott őrzött végrendeletét. A végrendeletet Tonder prágai ügyvéd, a Zsvivosztenszka Banka prágai intézeténél helyezte volt letétbe. Az ügyvéd bizalmas embere volt a trónörökösnek s pénzügyi tranzakcióit rendszeresen ő hajtotta végre. Őfelsége a végrendeletet még nem bontotta ki és így tartalmát biztosan tudni nem lehet, de híre jár, hogy

a főherceg ötven milliónyi vagyonát három gyermekére hagyta.

A szerb követ ma megjelent Berchtold gróf külügyminiszternél és Sándor trónörökös és a szerb kormány nevében részvétét fejezte ki.

Szerajevóból újabb bombamerénylet híre érkezik. Egy fiatal diák, a szerajevói gimnázium tanulója ma délután bombát dobott, amely egy muzulmán megsebesített. Több üzletben rablás történt. Az események folytán Szerajevóra és vidékére kihirdették az ostromállapotot. Minthogy attól tartanak, hogy Boszniában lázadás tör ki, valószínű, hogy az egész tartományra kimondják az ostromállapotot.

Őfelsége a Ferenc Ferdinánd számára kreált hadsereg főfelügyelői állásra Jenő főherceget nevezte ki.

Károly Ferenc József, az új trónörökös, családjával legközelebb beköltözik a Hofburgba.

Más körökben azt emlegetik, hogy őfelsége a hadsereg főfelügyelőjévé Lipót Szalvátort főherceget nevezte ki.

Őfelsége ma megengedte, hogy a rangjáról leköszönt Ferdinánd főherceg, aki pár évvel ezelőtt feleségül vette Czuber Bertát, egy bécsi egyetemi tanár leányát, visszatérhessen Ausztriába és visszahelyezte őt rangjába és méltóságába. Az udvar a házasságot el fogja ismernimorganatikus házasságnak.

Bécsben ma érdekes rendeletet adtak ki, még pedig az elhunyt trónörökösnek a napokban nyilvánított egyenes óhajára. A rendelet egész Ausztriában megtiltja a régiségkereskedőknek, hogy templomi reliquiákat és kegyzsereket vásároljanak és eltiltja a templomoknak és klostromoknak, hogy templomi régiségeket adjanak el. A rendelet előzménye az, hogy a trónörökös felesége közvetlenül elutazásuk előtt bement a belvárosban egyik régiségkereskedőhöz, ahol egy templomi kelyhet pillantott meg. Másnap férjével tért vissza az üzletbe és a trónörökös így szólt a kereskedőhöz:

— Honnan van ez magának?

A kereskedő ingerülten válaszolt.

— Az az én üzleti titkom. Vagy megveszi fenséged, vagy nem.

A trónörökös izgatottan távozott az üzletből és még az nap saját kezűleg írt levélben fordult az illetékes hatóságokhoz, hogy adják ki a fent említett rendeletet.

Lázár Antal.

HIREK.

Arad gyászja.

— Fekete zászlók erdeje. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 29.

Hivatalosan a megrázó tragédiáról ma értesült Urbán Iván báró főispán és Varjassy Lajos polgármester. Mindketten azonos szövegű táviratot kaptak Sándor János belügyminiszter aláírásával, amelyben a miniszter néhány szóval tudatja a borzalmas eseményt. Ez értesítés alapján a főispán és a polgármester a vármegyeház, illetve a városház épületére kitűzték a gyászlobogót. Ugyancsak hivatalos értesítést kapott Kehrér Károly tanfelügyelő is, ki elrendelte, hogy a megyében levő összes iskolákra gyászzászlót tűzzenek.

A katonaság ezideig semmiféle hivatalos értesítést nem kapott, de a katonazene már tegnap sem játszott még azokon a helyeken sem, ahová szerződés köti.

A város külső képén meglátszik, hogy váratlan és döbbenetes csapás hatása alatt áll. A legtöbb épület ormán fekete zászlót lenget a szél és az ünnepnap vidámságába a szerajevói két revolvergolyó dördülése kegyetlenül szól bele. Az első hírek okozta izgalmon túl, most már a mélységes részvét érzése ül az arcokon. Mindenki igaz megilletődéssel fordul a szerajevói konakban pihenő két holttest felé és a legemberibb sajnálkozás érzése uralkodik a szíveken, amelyek nemcsak Magyarország leendő királyát és hitvesét, de három kicsiny gyermek halott szülőit és az aljas gaztett tragikus áldozatait gyászolják. Kávéházakban, éttermekben, mindenütt, ahol emberek fordulnak meg, a merényletről folyik a szó és bárha a színház, a mozis és egyéb szórakozó helyek még nyitva vannak, érzik e városon, e város lakóin, hogy részesei vagyunk egy egész nemzetet megrázó tragédia fölötti országos gyásznak.

Az országgyűlés részvéte.

(Tisza István gróf beszéde a munkapártban.)

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, június 29.

Az országgyűlési nemzeti munkapárt ma este nyolc órakor értekezletet tartott, amely kizárólag a trónörökös emlékének volt szentelve. Dániel Gábor báró alelnök megnyitotta az értekezletet s rögtön átadta a szót Tisza István gróf miniszterelnöknek, a ki a következő beszédet mondta:

— Tisztelt értekezlet! Mai értekezletünket olyan esemény előzte meg, amely nemcsak a benne rejlő emberi tragikumnál fogva mélyen kell, hogy megragadjon minden érző embernek lelkét, de amely azt gondolom, különös erővel hozza mozgásba minden magyar ember szívének hurjait, (Ugy van), mert hiszen nincs nemzet a világon, amely uralkodójának fenkölt személyét és általában az uralkodóházat a férfiúi erős érzelmeknek azzal az egész világgal környező, amelylyel a magyar nemzet évezredek óta viseltetik önválasztott királya s annak díszes uralkodó egész családjá iránt. Tisztelt értekezlet, erőteljes, egészséges, tehetséges, tetterőtől duzzadó férfiut ragadott magával azzal a lényel együtt, akit mindenekelőtt szeretett, élete delén a halál, olyan férfiut, aki uralkodói tettvágyának és becsvágyának egész világát vitte magával a sirjába és e sir mellett ott áll és gyászol a magyar nemzettel együtt a király.

Szeretett uralkodónk kimagasló egyéniségét jellemezte ezután gyönyörű szavakkal a miniszterelnök, majd így folytatta:

— Tisztelt értekezlet, természetesen sem ma, sem a legközelebbi napokban a törvényhozásnak nem lehet más feladata, minthogy méltó kifejezésre juttassa a gyász érzelmét. En tehát bátor vagyok mindenekelőtt indítványozni, hogy függesszük fel itteni tanácskozásainkat mindaddig, míg eleget nem tettünk a gyász és kegyelet kötelességének. Nagyon óhajtható volna, ha úgy, amint az boldog emlékeztető Rudolf trónörökös elhunytakor történt, semmiféle felszólalás a Házban, a kegyelet néma, szívhez szóló csendjét ne zavarja, az elnöknek az egész Ház nevében tett enunciacióját kivéve. Amennyiben azonban történének felszólalások más oldalról, méltóztassék a pártelnököt felkérni, hogy a többség nevében ő is szólaljon fel.

A miniszterelnök ezután bejelentette, hogy halaszthatatlan teendői Bécsbe szölitják s így a képviselőház ülésén ő maga nem lehet jelen, majd Dániel báró zárószavai után az értekezlet véget ért.

Az ellenzék értekezletén Apponyit bizták meg, hogy holnap felszólaljon.

A képviselőház holnapi ülésén Beöthy Pál elnök indítványt fog tenni, hogy a Ház a trónörökös temetése utáni harmadik napig napolják el s azt megelőzőleg kérjenek felhatalmazást formális ülésre, amelyen a végtisztesség módozatait beszéljék meg.

— Királyi audiencia. Bécsből jelentik: Ófelsége ma délután három órakor Bilinsky lovag közös pénzügyminisztert egy óráig tartó kihallgatáson fogadta.

— A kisjenői vadászat inkognitó vendége. Az 1907. év tavaszán történt, hogy a trónörökös József királyi herceg meghívta Kisjenőre őzbakvadászatra. A trónörökös, aki József királyi herceggel nemcsak a legmelegebb rokoni, hanem a legintimebb baráti viszonyban is áll, szívesen fogadta ezt a meghívást de azt az óhaját nyilvánította, hogy a kisjenői vadászkirándulás ideje alatt a lapok erről ne irjanak. József királyi herceg elvállalta ezért a felelősséget s a trónörökös a legkellemesebb három napot töltötte el Kisjenőn és Mezőhegyesen, tömérdek vadat ejtett el s a lapok nemcsak e három nap alatt nem írtak róla semmit, hanem ezután még több hétig sem. Mikor azután hetek múlva mégis kiderült a dolog, a lapok foglalkoztak vele, kuttatták, hogy miért kellett a trónörökösnek inkognitóban vadászni Magyarországon. És képtelen konkluziókra jutottak. Egyfelől tudni akarták, hogy merényletet terveztek a trónörökös ellen s ezért kellett hollétét eltitkolni; másfelől megállapították, hogy a trónörökösben oly erős az ellenérzés a magyarok iránt, hogy még akkor is, ha Magyarországon vadászik, inkognitóban akar maradni. Pedig az egész inkognitó-kivánságnak oka egyszerű etikett kérdésen fordult meg. Ófelségének prágai látogatása épen arra az időre esett. S a trónörökösnek több alkalommal ófelsége oldala mellett kellett lennie. E miatt egy ízben a kisjenői kirándulást el is kellett halasztani. Végre is a trónörökösnek közvetlenül a nagy prágai díszszemle és a nagy udvari ebéd után lehetett az éjjeli vonattal Kisjenőre utaznia; — s e miatt lett volna rá nézve kellemetlen, ha a lapok ezt azonnal regisztrálták volna.

— Az új trónörökös kislánya. Szegedről jelentik: Ma délelőtt megjelent egy könyvkereskedésben Károly Ferenc József trónörökös fiának, Ottónak, szegedi származású nevelője, Pintér Ferenc harminckilencedik ezredbeli főhadnagy és képeskönyvet rendelt a kis főherceg részére. Majd átadta a kereskedőnek a postacímét: Wien, XII. Grosshetzendorfer-strasse s meghagyta, hogy erre a címre küldjék el a képeskönyvet. Mikor a kereskedő megkérdezte, hogy milyen nyelvű képeskönyvet adjon, a katonatiszt nevetve jegyezte meg:

— Magyarat, magyarat, a főherceg kitünően beszél magyarul.

— Halálos autokatasztrófa. Budapestről jelentik: Megrendítő automobilszerencsétlenség történt vasárnap délután a főváros közelében levő Kápolnásnyék határában. A budapesti kereskedővilág szánóttév tagja, vasvári Frankel Richárd nagykereskedő, a Frankel A. Herman és Flisí vasnagykereskedő cég beltegyje esett áldozatul a szerencsétlenségnek. Frankel Richárd vasárnap délelőtt a Svábhegyről automobiljáraült feleségével, Furst Edittel. A házaspár Balatonfüredre akart kirándulni. Kápolnásnyék közelében az autó meglazult, tengelye hirtelen kettétörtött és az automobil óriási lendülettel az utszéli árokba fordult, maga alá temette utasait, akik közül Frankel a sérülésébe belehalt. Frankel Richárd nemrégben nősült. Furst Odón báró Neuman Dánielné-Furst Mária testvérének, balmaujvárosi ügyvédnek leányát vette el feleségül. A fiatal özvegyet nagybeteggétette férjének halála.

— Akinél a trónörökös százados korában lakott. Az Aradi Közlöny 1912. év karácsonyán hű másolatban egy levelet közölt. A levelet Olanini Costa Lucrecia dévai uriaszszonynak 1888-ban Ferenc főherceg: a most meggyilkolt trónörökös írta. A trónörökös, aki akkor századosi rangban volt, a hadgyakorlatok alkalmával az urinő házában szállásolták el és ott nyolc napot töltött. Rendkívül jól érezte magát a vendégszerető háznál és annak szép háziasszonya is megemlékezett a fenséges vendégről, a kinek már rokokumunkákat küldött ajándékba. Ezeket köszönte meg sajátkezü levelében a trónörökös és ezt a becses levelet, amelynek fényképét is közöltük, most a merénylet után még fájóbb gonddal őrizgetik drága ereklyeként a dévai urházban.

— A Maros titka. Tegnap délután a miklakai zsilipnél egy oszlásnak induló férfi holttestet fogtak ki a Marosból. A hulla 40—45 évesnek látszó román parasztléhet, jobb lábgyékán hatalmas szurott seb tátong. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek, ahonnan Berecz Ferenc rendőrkapitány, az ügyeletes orvossal kiment a helyszínre. Az orvos megállapította, hogy a hulla körülbelül 5—6 napja lehetett a vízben. Valószínű, hogy egy rablógylakosság áldozatának a hullája, mert a rajta levő ruhákban semmit sem találtak. A rendőrség megindította a nyomozást, de eddig még sem a holttest kilétét, sem azt nem sikerült megállapítani, hogy hol és mikor történhetett a bűntény.

— Merénylet a régi merénylet évfordulóján. Szerajevóból jelentik: A borzalmas merénylet napján, június 28-án, negyedik évfordulója volt annak a merényletnek, amelyeket 1910. június 28-án követtek el Varesanin Marian báró altábornagy ellen, amikor ófelsége Boszniában járt.

— Revolver ellen vitriol. Ma este Citrom József Szent Pál-utcai korcsmájába részegen beállított Franyó Dandi favágó. Italt kért, de nem kapott, mire a részeg ember revolvért rántott. Citrom Józsefné gyorsan a szomszéd szobába ment, ahonnan vitriolt hozott és azt az arcába öntötte a veszélyes embernek. A vitriol Franyón súlyos égési sebeket ejtett. A mentők a kórházba szállították.

— Kinevezés. A közoktatásügyi miniszter a borosjenői állami gyógypedagógiai nevelő-és foglalkoztató intézetnél rendszeresített gazdaságszervező állásra szeptember 1-től kezdődő hatálylyal, Schäffer Irén okleveles ovónót nevezte ki.

— Elmarad a soborsini ünnepély. A július hó 5-ére hirdetett soborsini parkünnepély az országos gyászra tekintettel későbbi időre elhalasztották.

— Öngyilkos napszámos. Schelb Mátyás hatvanöt éves napszámos ma délben Illés-utca 5. szám alatti lakásán késsel felvágta nyakán és baltkarján az ereket. A szomszédok észrevették az öngyilkosságot és értesítették a mentőket, akik a kórházba szállították Schelbet. Alapota súlyos, de nem életveszélyes.

— Eljegyzés. Messzer Armin Erdőhegy eljegyezte Weisz Ilonkát Seprősről. (Minden külön értesítés helyett.)

— Orvosi hír. Dr. med. univ. Tamasdán fogorvos több heti szabadságra indult, 3979

— Köszönetnyilvánítás. Az aradi könyvtörök szakegyesülete által június 21-én a rokokantalap javára rendezett népiünnepély alkalmára beküldött felülfizetések és tombolatárgyak ajándékozásáért, valamint a konfetti- és tombolajegyek, elárusító hölgyek buzgó és önfeláldozó tevékenységükért, továbbá a „Toldi” Atletikai Klub szives közreműködéséért, úgy mindazoknak, akik az ünnepély sikerében bennünket a nemes cél elérésében voltak kegyes támogatni, különösen az aradi sajtó, az ünnepély előkészülete közleményeiért fogadják ezen az uton hálás köszönetünket. Filadelfi Adolf elnök, Abfall Ignác jegyző.

— Pap Lajos fogorvosi gyakorlatát Andrassy-tér 20. szám alól, Andrassy-tér 7. szám alá (Réthy-ház, Minorita-templommal szemben) helyezte át. 3592

— Harminc százalékkal olcsóbb lett a gyermekkosci a Fischer Nagy Áruház Gyári-raktárában Aradon, Szabadság-tér 12. szám alatt, ahol a legelegánsabb, legfinomabb és a legnagyobb választék található.

— Kiváló szép formájú tenniszcipők urak és hölgyek részére. Angol vászon sétacipők és a világhírű Chasalla Kneip-sandalok már megérkeztek Weinberger Janos kizárólagos cipő-raktárába. 2271

— Vidékiek bármily megbizással a Messenger-Boy vállalatához bizalommal fordulhatnak. Deák Ferenc-utca 8. Telefon 816.

TANÜGY.

(—) Iskolai záróünnep. Az aradvárosi Felső Kereskedelmi iskolában június 29-én tartották meg a záróünnepélyt. Az igazgató záróbeszéde után kiosztották a jutalmakat. A Löffler féle 200 koronás díjat Hanacsek József középső oszt. tanuló és Barna István felső osztályu tanuló kapta.

(—) A beiratkozások az aradvárosi női felső kereskedelmi iskolába június 30-án, július 1-én és 2-án folytatódnak a felső kereskedelmi fiúiskolában, földszint balra, első ajtó.

NYÁRI SZINHÁZ.

Kedden, 1914. június 30-án.

Varsányi Irén vendégfelléptével:

Timár Liza.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Bródy Sándor. Rendező: Szendrey Mihály.

SZEMÉLYEK:

Timár Timárné Liza	Várnay Jenő Benkóné. Varsányi L.	Orvos Kunó gróf Capiera gróf	Szendrey M. Delli Lajos. Győző A.
--------------------	----------------------------------	------------------------------	-----------------------------------

Kezdeté este 8 órakor.

Feladás szervező:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jóbarátainknak és jóakaróinknak, kik felejtethetetlen édes anyánk

özv. Klein Fülöpné

sz. Roth Emma

f. hó 17-én történt elhalálása alkalmával mérhetetlen fájdalommat részvétükkel enyhíteni iparkodtak, ezuton fejezzük ki mélyen érzett köszönetünket.

Körösbökény, 1914. évi június hó 29-én.

Klein Testvérek.

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème“-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“

elnevezéshez a „DORÉ“ szót is csatoltam. — Saját érdekében tessék csakis oly Ibolya Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ára 1 tégelynek 1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrassy-tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring Lajos és Vojtek Kálmán urak gyógyszertárában, valamint Vojtek és Weisz, Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogériájában. 10

12080—1914. kh. sz.

Hirdetmény

Tekintettel a közelgő meleg időszakra a közegészség és köztisztaság szempontjából fe hivom a közönség figyelmét a következőkre:

Bármely, a házon kívül beszerzett élelmi és élvezeti cikk biztosan ártalmatlaná tehető felforralás vagy főzés, vagy sütés által, mert ez uton a bacillusok csirái elöletnek. Kenyér- és termény-félék (zsemle, kifli stb.) a sütőben vagy a tűz felett való piritás által tehető ártalmatlanokká.

Ajánlatos az ivóvizet felforraltatni, különösen oly háznál, ahol vízvezeték nincsen. A forrált és e után lehűtött víz szokatlan ízét kevés citrom lével, ecettel vagy kevés bor hozzáadásával lehet javítani.

Meghagyom és szigorúan ellenőrizni fogom, a házak udvarainak tisztántartását. Mindennemű szerves hulladékok és rothadó anyagok az emberek lakásai köréből és környezetéből a lehető legalaposabban eltávolítandók, semminemű szennyviz az utcára ki nem önthető. A kutak és azok környékét tisztán tartandók, azok közelében pocsolya, szennyvíz, állat ürülék stb. ne legyen amennyiben a kut körüli föld szennyezett, vagy fertőzött, az felásandó és helyében tiszta föld helyezendő. Nem engedhető meg, hogy a kutak mellett ruhákat mosassanak, piszkos edényeket, tartányokat turoljanak. Baromfiakat tisztítgassanak a megakadályozandó minden művelet, melynek folytán fertőzött víz a kutba beszivároghat. Nyílt kutak fűvel, vedrek keresztvassal ellátva legyenek. Óvakodjunk a kutak vedreiből edénnyel való bementés útján vizet meríteni.

Elrendelem az árnyékszék, pöcegödörök, emésztő gödrök és csatornák mint főképp rothadó szerves anyagokat tartalmazó helyek szigorú tisztántartását, különösen pöcegödörök alapos kitakarítását, azoknak carbóloldattal vagy mészejjel való szorgos gyakori fertőtlenítését. A lakóhelyiségek tisztán tartassanak lehetőleg gyakran szellőztetéseket.

A házak, lakások környezetéből, istállók, sertés és majorság olakból szemét, trágya, szőcség és gyümölcs hulladékok fűtett tartányokba gyűjtendők és hetenként legalább kétszer kihordandók.

Állati csontok, belek és bőrök, nemkülömben más büzt terjesztő anyagok, mellyel a levegőt megfertőzik, város területén sehol sem gyűjtendők és nem raktározhatók. Ugyancsak nem gyűjtendők össze rongyok és más anyagok mint a rongyok csak szakítottan szállíthatók.

Parkok, közterek, utcák, sétányok, nyilvános illemhelyek és vízvezeték és egyéb oly helyek tisztaságát, melyek a közönség közhasználatára alkalmasak, a közönség oltalmába ajánlom. Különös gond és figyelem fordítandó arra, hogy ily helyeken gyümölcs és egyéb élelmiszer maradványok, buzdok, melyek hamar bomlásnak indulnak, szőcséjjel ne szórassanak. Romlott vagy éretlen gyümölcs élvezetétől tartózkodjunk.

Az udvarokon lévő folyókák naponként leseprenndők fertőtlenítendő, esővíz kádakból a poshadt vizek eltávolítandók.

Jelen rendeletemben foglalt meghagyások pontos és szigorú megtartását közegélmekkel állandóan ellenőrizni fogom a mulasztók ellen az 1876: tc. 7 §-a alapján a kihágási eljárást meg fogom indítani, melynek során 600 kor. ig terjedhető és 60 napi elzárásra átváltóztatható pénzbüntetés róható ki.

Arad, 1914. évi június hó 29-én.

Greén főkapitány.

15977—1914. kh. sz.

Vásári hirdetés.

Arad szab. kir. városban az idei nyári országos vásár folyó évi július 8-ától bezárólag július 7-ikéig fog megtartatni. Az állatvásár a Birkás dűllőben lévő új vásártéren július hó 8., 4. és 6-én tartatik és arra július hó 8-án reggel 4 órától kezdve, az Aradon járványosan fellépett száj- és körömfájás betegség folytán csak lovak és levágásra szánt sertések hajthatók fel. A sertések Arad város területéről vagy területére, lábón vagy lófogatu kocsin, más községekből vagy más községbe, kizárólag lófogatu kocsin.

A zárlat tartama alatt az aradi hetipi-cok vagy vásárokról sertéseket csakis Arad város területére és Aradvármegye területén fekvő községekbe szabad lófogatu kocsin elszállítani, ellenben más törvényhatóság területére avagy Horvát-Szlavon országekba, Bosznia és Hercegovinába, Ausztriába és a vámkülföldre külön ministeri engedély nélkül elszállítani tilos.

A vásártérre vezető utirányok: A Gróf Károlyi Gyula híd felől érkezők részére: Bockó, Asztalos Sándor utca, Szabadság-tér, Vörösmarthy-, Deák Ferenc-, Fábrián-, Batthyányi-, Kossuth-, Vécsey-, és Kassa utcák.

A Pécskai- és Kürtösi-uton érkezők részére: Pécskai-ut, Fasor-, Kossuth-, és Vágóhid utca.

A Nagyváradi- és grf. Tisza István-ut felől érkezők részére: Nagyváradi-, grf. Tisza István ut, Boros Béni-tér, Karolina-, Varjassy Vözei ut, Kossuth-, és Vágóhid utca.

Arad, 1914 június hó 25.

Greén Nándor s. k.
főkapitány.

Figyelmeztetés.

Az elkerített lóvásártérre is szabad szekérbe fogott lovat bevinni, de csak akkor, ha a szekérbe fogott lovak is szabályszerű marhalevéllel vannak ellátva.

Aki a szekérbe fogott lovakat nem szándékozik az elkerített állatvásárra bevinni, marhalevél nélkül is bejöhet a külön kijelölt helyre.

14089—1914. kh. sz.

Hirdetmény.

Tudomás és alkalmazkodás végett közhírré teszem, hogy a közönség testi épségének védelme érdekében a Weitzer János, Kacsinczy, László Vilmos, Forray és Hunyadi utcában a Zrínyi utcának pedig az Atzál Péter és Rövid-utca közötti kocsiútján a sebeshajtást betiltom és ezen tilalmat a megnevezett utcákban elhelyezett táblákon kiírtam.

Figyelmeztetem a járművek

v. zetit, hogy azok akik ezen tilalmat áthágják az 1879. évi LX. t. c. 120. §-a alapján három napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők és ugyan ezen büntetés éri a jelen lévő tulajdonost, vagy gardát a ki kocsisának vagy szolgálatában lévő más személynek ezen kihágását észre veszi és annak azt meg nem tiltja.

Arad, 1914. évi június hó 4-én.

Greén Nándor s. k.
főkapitány.

Hehs-féle Vasaschinabor.

Szuverén szer vérszegénység, sápkor, szédülés a vérszegénységből, eredő idegbajok, idegrohamok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyöngeség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárius fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen ugy felnötteknek, mint gyermekeknek. Ára 2 korona 40 fillér. — Készíti:

HEHS VILMOS

gyógyszertára

5187

ARADON, Batthyány-utca.

Ö Cs. Kir. Fensége József Főherceg udvari szállítója.

Szabó Albert

ARAD, Andrásy-tér 16.

Városi és megyei telefon 239.

Megérkeztek a legjobb, legújabb kivitelű 6221

Jégszekrények.

Legolcsóbb és legnagyobb raktár

Üveg, porcellán, lámpa, mennyaszonnyi kelengye, nászajándék, konyhafelszerelés, vendéglői- és kávéházi berendezések.

Mélyen leszállított árak:

Vizkészlet 1 korsó 6 pohárral ...	150
Borkészlet 1 palack 6 pohárral ...	140
Likorkészlet 1 palack 6 pohárral ...	1.—
12 drb. vizes pohár csiszolt üveg ...	140
12 „ boros pohár „ „ ...	120
12 „ likörös pohár „ „ ...	120
1 felszolgáló állvány 6 tányérral ...	120
1 cukortartó	40
1 felszolgáló tál 6 tányérral mély v. lapos	120

Porcellán edény, kárlsbádi gyártmány

6 pár finom szines kávé- v. teacésze	3.—
6 személyes kávé- vagy teás-készlet modern forma aranyozva és festve	7.50
6 személyes étkező-készlet 26 drb. esodaszép forma aranyozva és festve	14.50
1 remek szép angol mosdókészlet diszesen festve	9.—
1 legújabb divatu porcellán mosdókészlet aranyozva és diszesen festve	14.—
1 majolika tészta-tál 6 tányérral diszesen festve	3.—

Alpaca evőeszközök eredeti gyári árjegyzék szerint.

Nagy választék villany- és légszuszogó-illárókban. — Legjobb minőségű Wolfram-izzólámpák.

Képkerekezések a legújabb kivitelben gyorsan készíttetnek.

Legnagyobb épület áruvezetési vállalat.

9261

Költözők figyelemébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Maradékok

Szővet

Selyem

Mosóárúk és

Mindenféle női divatcikkek

Előnyös árakban 3805

Maradék-áruház

Bohus palota Apolló mozi mellett

Konstantinápolyi kenyérsütő-vállalat.

Tisztelettel értesítem Aradváros közönségét, hogy f. hó 28 án Deák Ferenc-uten 18 sz. alatt egy jól berendezett

Komlóskenyér sütődét és elárusító üzletet

nyitottam, hol naponta kétszer, u. m. reggel 8 és d. u. 2 órakor frissen sült komlóskenyér, mely nem savanyodik, nem penészedik és ize kitűnő, áll a m. t. vevőközönség rendelkezésére.

3826

Viszontelárusítóknak kedvezmény

Sütésre kenyeret elfogadok reggel 8 és délután 2 órakor.

Kahreman Omer, pékmester.

Telefon 595.

Költözők figyelemébe.

Ajánljuk nagy választéku jól berendezett modern villanycsillárainkat, ugyszintén elvállalunk villamos és gázcsillárok átszerelését leggyorsabban és legjártányosabban. Szíves megkereséseket kérünk:

Pálincás Lajos és Társa

villanyműszerészek 1501

Arad, Deák Ferenc-utca 7.

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával.

Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohánytűsdobozban.

Veszek

vagy más tárgyakra átcserelek: zálogadulákat, tört aranyat és ezüstöt, gyémántot és brilliáns tárgyakat

Deutsch Izidor

órák és ékszerész

Weitzer J. utca, Minorita-palota

Telefon 438. szám. 2038

Arad legnagyobb óra- és ékszerraktára. Olcsó bevásárlási forrás.

15791, 16026, 16027, és 16029/914.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város háztartása, tisztí nyugdíj alapja, a kövezet-alap és szennyiz-csatorna fenntartási alapok 1918. évi zárszámadásait és összes mellékleteit 1914. év június hó 28-tól számított 15 napra a főszámvevő hivatali helyiségében közsemlére kitenni rendelték. Erről a város közönségét azzal értesítjük, hogy jogában áll azok aiai ellen esetleges észrevételeit az 1886 évi XXL t. cz. 17 §. értelmében a f. évi augusztus havi közgyűlést meg előzőleg legalább 8 nappal a tanácshoz betervezni.

Arad, 1914. június 27-én.

A városi tanács.

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szápadlás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogakfehérítése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban nemkülönbön Amerikában a leghírnevesebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legkételetesebb műszerével van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelsek.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17.

TELEFON: 10-11. SZÁM. 1025

427-1914. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Pöltenberg-utcának a 9 sz. házi Sohne csatornával ellátási munkálata iránt folyó év június hó 30-án d. e. 1/2 11 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: 3700 korona. Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1914. évi június hó 22-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 3. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

Villanyos csillárokat, villanyos fűsodényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket. 481

422-914. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező faház fémpariskola valamint az árva-házépületnek eternittal való fedése iránt folyó év június hó 30-án d. e. 1/2 11 órakor árlejtést tart.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1914. évi június hó 22-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Menetrend.

Arad—Brád.

Arad	ind.	505	552	622	653	854	1158	1240	256	420	500	709
Ujszentanna			631	640			1238				627	
Pankota												1000
Borossebes												
Honcztó			411			1247					707	
Brád	érk.	655		1138	218			741	911			

Brád—Arad.

Brád	ind.		403	730		936		137		430		
Honcztó		325		556						838	745	
Borossebes												
Pankota												
Ujszentanna		602			736		1010					715
Arad	érk.	652	727	1034	848	131	815	350	1134	624	748	845

Ujszentanna—Kétegyháza.

Ujszentanna	ind.	643	942	1242	857	608	809
Kétegyháza	érk.	815	1111	224	541	747	952

Kétegyháza—Ujszentanna.

Kétegyháza	ind.	405	538	750	1047	301	624
Ujszentanna	érk.	554	725	923	1283	443	753

Borossebes—Menyházaafürdő.

Borossebes	ind.	1018	csak ünnep- és vasárnap	1245	naponta	640
Menyházaafürdő	érk.	1133	VI/1—VIII/31-ig	152	VI/1—VIII/31-ig	747

Menyházaafürdő—Borossebes.

Menyházaafürdő	ind.	naponta	512	225	csak ünnep- és vasárnap	524
Borossebes	érk.	VI/1—VIII/31-ig	815	350	VI/1—VIII/31-ig	630

A vastag számok a gyorsmotor-, a rendes számok a motoros-, a dült számok a személyvonatokat jelzik.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyszertári gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában. 1224

14542-1914.

Hirdetmény.

A m. kir. honvéd hadapród Iskloában 1914/15. tanév kezdetén az Arad sz. kir. város közönsége által alapított helyek egyike betöltendő lesz.

A pályázati feltételek a városi katonai ügyosztályban betekintethetők és a pályázati kérvények bezárólag f. évi július hó 1-ig a város polgármesterénél nyújthatók be.

Arad, 1914. június hó 13.

A városi tanács.

Figyelem a címre!

Nem összetéveszteni!!

Ha **kerékpárt** vagy jó **varrógépet** akar venni látogasson meg, ahol könnyen meggyőződhet, hogy nálam csakis a **legjobb gyártmányú gépek** kaphatók **feltűnő olcsó árakban**, esetleg **kedvező részletfizetés mellett is**. **Javítások** legszakszerűbben, **jutányosan elkészítetnek**. — **Mérlegjavításokat** állami hitelesséssel vállalom. **Sírrácsokat** olcsón készítek. — **Szíves pártfogást** kérek

Hammer Zsigmond

lakatos, műszerész és mérlegkészítő

Arad, Boros-Beni-tér 2. sz.

Telefon 370. 1923

14861-1914.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter a 7646/Elnöki B. 1914. sz. körrendeletével következőleg intézkedett:

Az 1913. évi október hó 15-éről 11870. e. B. szám alatt kelt körrendeletem kapcsán közlöm a törvényhatósággal, hogy a cs. és kir. hadügyminiszter urral egyetértőleg létrejött megállapodás értelmében a csapattestek (osztályok) intézetek az utolsó fegyvergyakorlat aól, a véderő törvény 48 §-a 1. pontja hetedik bekezdése alapján való felmentés kedvezményének tényleges szolgálatban álló egyének részére való megadásáról az elsőfoku kiegészítési hatóságokat csak az illető hadkötelesek szabadságolása, illetőleg nem tényleges viszonyba való helyezése alkalmával fogják értesíteni.

Ha azonban tartalékos vagy póttartalékos részesítették a véderő törvény 48. § a 1. pontja hetedik bekezdésének b) betűje alapján ebben a kedvezményben akkor az illető parancsnokság az elsőfoku kiegészítési hatóságokat a kedvezmény megadásáról esetről-esetre azonnal fogják értesíteni.

Felhívom a törvényhatóságot, hogy ezt a rendeletet tegye megfelelő módon közhírré és arról tudomásvétel és mihez tartás végett járási tisztviselőket értesítse.

Arad, 1914. június 12.

A városi tanács.

A trónörökös pár elleni merénylet felvétele leg- közelebb az Apollóban.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apró hirdetésekről:

Apró hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban József főherceg-ut 22. Acsev.-palota. (Bejárat a Kosuth-szoborral szemben.) Telefon szám 151.

Az apró hirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelzendők.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

A hirdetések este fél 6 óráig vétetnek fel.

Vidékről az apró hirdetések postautalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elír — avagy levélbélyegeken.

A hirdetést a kiadóhivatal kívánatra díjtalanul megszerkeszti.

Azon apróhirdetésekre vonatkozó tudnivalók, ahol a hirdetés mellett: „Bővebbet, vagy cím a kiadóban” áll, közelebbi adatok elvashatók az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalának előcsarnokában elhelyezett táblán.

KIADÓ LAKÁS.

Kiadók

1 udvari magános szoba azonnalra. Lovarda-utca 1. Attila-tér sarok. 4004

Az Andrásy-téren

az első emeleten, a főter kellő közepén, egy utcai lakás azonnalra, vagy augusztus hó 1-re kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékhelyiségekből azonnalra kiadó. Értekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

OKTATÁS.

Javító vizsgára

előkészít felső iskolai halgató ellátásért, számtan, mértan, algebrából, stb. Leveleket „Sikeres” jelíggére a kiadóba kér. 4028

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Veszek

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, utazó és városi bundát valamint mindenféle egyenruhát. Bleier Ignácz, ruhakereskedő Szent Pál-utca 12. 2888

Legfinomabb

szepességi málna-szörp kilónként 2 kor., üveg 20 fill. Citrom-szörp kilónként 2 korona. A citrom-szörp egy-két evőkanálnyi mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szörp kilónként 2 kor. 40 fill. Ribizke-szörp 2 kor. 40 fill. Földes Kelemen gyógyszertára Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszertárában. 1224

Alkalmi vétel!

20 lóerős benzín-magánjáró, 8-as Hoffher és Scharantz szekrény, 2 éves. Elevator, 8 águ eke, lóherodob és sziták eladó. Bővebbet Hoffmann Sándor Andrásy-tér 20. 8927

Legjobb lugmentes

arc- és kézmosó a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fill. Mindkét szappan tiszta növényi szíradékokból készült, lugmentes, a legfinyásabb arcu hölgyek és gyermekek, csecsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fürdőszappan az Angol fürdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes gyógyszertár Deák Ferenc-u., Hehs gyógyszertára Batthyány-u. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Bármilyen

bádogos és vízvezetési munkát készít Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kazinczy-utca sarkán. 2991

Legjobb fertőtlenítő szappan

a Szent Imre szappan, különösen ajánlható oly egyéneknek, kik idegenekkel érintkezésük folytán fertőzéseknek vannak kitéve. A Szent Imre szappan bactericid hatását több vizsgálat igazolja, antisepticus hatása felülmulthatatlan. Ára 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Kapható Földes K. és Hehs V. gyógyszertárában. 1224

Ezerjófű

gyomor elixír. Emésztési zavarok, étvágytalanság, felfúvódás, gyomorégés, émelygés, hányás, hányinger, szédülés, gyomorgörcsök, székrekedés, bélrenyheség, bélférges (giliszták) bélbacteriumok ellen. Ára 1 és 2 korona Raktárak Hehs Vilmos gyógyszertára Aradon, Batthyány-utca és gutori Földes Kelemen gyógyszertára Aradon, Deák Ferenc-utca. 5180

Siessen

Ön is!

az olcsón beszerzett
cipők, Sandalok

és mindenfajta

ruhákból

kevés pénzért vásárolni!

Korányi cipő- és
ruhaárúház

Bohus palota. 3601-III

Arany ékszer
elárúsítása.

Ha megbízható
és szolid

üzletbe akar vásárolni
tisztá 14 karátos finom
arany ékszert, vagy
bármilyen olcsó, vagy
bármilyen finom gyárt-
mányu órát, pontosan
kiszabályozva oly olcsó
árban, amelynél még
egy

Végeladás

sem olcsóbb, akkor forduljon bizalommal

Zinner Vilmos

művészt és ékszerészhez

ARAD, Forray-utca, Szabadság-téri sarokház. 6682

Tessék meggyőződni,
hogyszemsem olcsóbb.

Tört aranyat, régi ékszert veszek és becserelek. Nagy óra- és ékszer javító műhely. Javítás 3 évi jótállással.

Nyomatványok

esimes kivitelben készülnek

az Aradi nyomda r. t.-nál.

